

Velikonočna misel poštenih ljudi

MIR. Z VSEMI SVOJIMI MOČMI PRISPEVATI K SKUPNIM NAPOROM VSEH DEMOKRATIČNIH LJUDI ZA MIR, KI BO S SVOJO USTVARJALNO PLODOVITOSTJO POPLAČAL MILLJONE ZA PRESTANO GORJE IN NJIHOVE ŽRTVE IN VODIL POŠTENO DELOVNO LJUDSTVO PO VSEM SVETU K NOVEMU, BOLJŠEMU ŽIVLJENJU

6. april se ne sme ponoviti

Bilo je v letih najvišjega nacističnega vzpona. Hitler se je z vso verno pripravil za napad na Sovjetsko zvezo. Po zločinskem razdejanju Poljske in uničenju držav na zapadu so se nekatere manjše države same vpregle v njegov politični voz, kar je bilo tem laže, ker so v vseh teh državah nemoteno delovali hitlerjanski agenti in so bile v njih že močne fašistične struje. Nemški vojaki so bili že na Madžarskem, v Romuniji, v Bolgariji. Treba je bilo pridobiti še Jugoslavijo. Prav za prav se je šel udinjati tako v Berlin kot v Rim že Stojadinovič pred leti. Poznejša Cvetković-Mačkova vlada se je pa odločila še za nadaljnji usodni korak, da namreč podpiše pristop Jugoslavije k tako imenovanemu trojnemu paktu. Ta korak bi pomenil zapustiti še zadnji sled nevtralnosti in popolno opredelitev za nacifašizem. Njegova posledica bi bila — tudi brez formalnega vstopa v vojno — dejstvo, da bi se po Jugoslaviji razlezla nemška vojska, da bi se uporabljale vse jugoslo-

vanske surovine za nemški vojni stroj, da bi vsak delavec in kmet moral delati za inemško vojsko, a po drugi strani bi se še bolj razbohotile fašistične struje in borci za svobodo ljudstva bi bili izpostavljeni še hujšim preganjanjem.

Jugoslovanski vladi ni moglo biti neznanu razpoloženje jugoslovanskega ljudstva, ki je bilo že dolgo časa ogorčeno zaradi jugoslovanske zunanje politike udinjanja nacifašističnim silam, kakor je na drugi strani dospela njegova potrpežljivost do vrhunca spricho nasilja nad tistimi zvestimi sinovi ljudstva, ki so kazali na zmotnost take politike in svarili ljudstvo, naj se ne pusti prevarati. Jече so bile polne, ustanavljala so se že posebna taborišča. Vendar jugoslovanskega ljudstva ni bilo mogoče več preslepti.

Prišlo je sicer do podpisa o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu. 25. marec 1941 je bil navdušeno pozdravljen od vseh fašistov. Nemške divizije, ki so stale na meji Sovjetske zveze, bi že lahko prešle v napad. Toda takrat je jugoslovansko ljudstvo spregovorilo samo, naravnost, brez posredovalcev. Spregovorilo je na beograjskih ulicah. Najboljši sinovi ljudstva so 27. marca 1941 na beograjskih ulicah proglasili neveljavnost podpisa o pristopu k trojnemu paktu. Povedali so jasno in nedvoumno, da nočejo fašizma. Ogromne množice so povedale, da vidijo svojo resnično zaslonbo v Sovjetski zvezi. Med ljudstvom je takrat nastopil in mu govoril tovariš Tito s svojimi zvestimi sodelavci. Iz Beograda je šinila iskra odpora po vsej Jugoslaviji. Vse ljudstvo je s svojimi manifestacijami odločno zavrnilo tiste, ki so hoteli sodelovanje z zločinskim nacifašizmom, in ki so ga hoteli privezati k stroju, ki se je pripravil na pohod proti državi, od katere je svet pričakoval odrešitve izpod nacifašistične sužnosti in uničenja te grozne pošasti.

Jasno je, da je tak odgovor jugoslovanskega ljudstva pomenil kloturo ponorelima mogotcema tako v Berlinu kot v Rimu. Pomenil je, da nemška vojska pri svojem pohodu na vzhod nima popolnoma varnega zaledja. Zato si je bilo treba zaledje zavarovati in pomesti z vsakim odporom.

Brez vsake vojne napovedi je zblazneli zločinec v Berlinu dal povelje za napad na miroljubno državo. 6. aprila 1941 — na cvetno nedeljo — so že na vse zgodaj Hitlerjeva letala izvedla nad Beogradom najbolj zločinski napad, kar jih pozna zgodovina. In nemške čete so vdrle čez mejo. V istem trenutku je planil na državo, ki je bila na tako podoben način napadena, drugi, sicer strahopeten, a nič manj zverinski napadalec. Iz Avstrije, oziroma Nemčije, iz Madžarske, Romunije, Bolgarije in iz Italije je šel napad na Jugoslavijo. Vojska, ki so ji stali na čelu izdajalski generali kot Nedič, Rupnik in drugi ter ljudje, ki so kradli denar, ki ga je ljudstvo s krvavimi žulji plačevalo za oborožitev, pa so jo v nevarnosti zapustili in pobegnili na varno z nagrabljenim bogastvom, ta vojska se ni mogla upirati. Vojska je bila sicer razpršena, a jugoslovansko ljudstvo nikoli ni priznalo razbitja svoje države in se nikoli ni pomirilo z okupatorjem.

Sinovi ljudstva so izkopali skrite puške in pričeli točiti okupatorja na vseh koncih. Dolga je bila ta borba, težka in krvava. Žrtve jugoslovanskega ljudstva so bile ogromne. Sovra-

niku so pri uničevanju pomagali podli narodni izdajalci. Toda s silno vero in s pogledom na napore in uspehe bratske Rdeče armade, ki je zadajala udarec za udarec fašistični zverji, so borci v tej najslavnejši borbi jugoslovanskih narodov zmagali. Jugoslovansko ljudstvo je dočakalo dan svobode.

Prav te dni so odloča na moskovski konferenci o usodi Nemčije, glavnega vojnega napadaleca. Slovanski narodi po pravici zahtevajo, da bodi bodoča ureditev nemške države taka, da ta država ne bo več predstavljala večne nevarnosti za njih mirno življenje in državni obstoj. Jugoslavija ima še prav posebno pravico, postavljati svoje zahteve napram Avstriji. Krviva država, ki je bila del nacistične Nemčije, napram Jugoslaviji se s ponovno odcepitvijo od Nemčije ni nič zmanjšala. Avstrija ni bila manj hitlerjanska, kakor katerakoli nemška pokrajina in nemški vojni zločinci v Jugoslaviji so večji del prav Avstriji. S koroškimi Slovenci ni Avstrija še pred anšlusom ravnala nič bolje kot hitlerjanci.

Danes, ko ima Jugoslavija za sosedo novo Avstrijo, je tam še skoraj vse po starem. Nazicem se nemoteno bohota po conah, ki so zasedene po Anglo-američanih, Slovence na Koroškem preganjajo huje kakor kdajkoli. Jasno je, da predstavlja tako stanje za Jugoslavijo stalno nevarnost. Jugoslavija se ne more zadovoljiti s kako prazno obljubo s strani tretjega. Avstrija ni pokazala še nobene prave volje, da hoče zatreti nacizem in se vključiti v krog demokratskih držav, ki streme po dobrih medsebojnih odnosih in po miru. Glavna zahteva Jugoslavije napram Avstriji pa je, da izroči tisto ozemlje, kjer žive Slovenci strnjeno naseljeni, to je Slovensko Koroško. S to zahtevo nastopa Jugoslavija tudi na moskovski konferenci.

Jugoslavija ne mara nikoli več doživeti še enega 6. aprila kot je bil 1. 1941. Zato hoče in zahteva na svojih mejah varnost. Te varnosti pa ne vidi, dokler bodo stali na čelu sosednih držav režimi, ki tolerirajo obnove nacizma in fašizma. Jugoslavija si želi miru in prijateljstva z vsemi sosedi. Predpogoj za to pa so take vlade v teh državah, ki imajo resen namen popolnoma zatreti vsak poskus obnove tiste sile, ki pomeni že ob svojem prvem pojavu kal nove vojne, to je nacifašizma.

Odnosaji z Italijo, ki je bila drugi napadalec 6. aprila, bi bili po ureditvi glavnih medsebojnih vprašanj — razmejitve, reparacij itd. — lahko že boljše, ako bi ne bile tu na delu sile, ki jim mirno reševanje spornih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo ne gre v račun. In Italija, ki so jo te sile že popolnoma zapele v mreže svojega kapitala, vse preveč podlega temu kvarnemu vplivu. Jugoslavija zahteva, da njen mir ne bo od Italije ogrožen, in potem lahko pride tudi do tesnejšega sodelovanja, predvsem seveda, če bodo v Italiji odločale tiste sile, ki so izraz naprednih množic, ki streme, da se osvobode domačega in tujega kapitalizma.

Nič ne more biti bolj iskreno kot želja Jugoslavije, ki je v tej vojni toliko žrtvovala, da se 6. april 1941 nikoli več ne ponovi.

JUGOSLAVIJA BO VEDNO BRANIK MIRU

Na današnji seji obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ je podal predsednik vlade FLRJ maršal Tito ekspoze o zunanjih politikah FLRJ.

„Tovariši in gospodje poslanci!

Vlada FLRJ zastopa v svoji zunanji politiki neomajno načelo doslednega boja za ohranitev miru na svetu ter ekonomskega in kulturnega sodelovanja. Delegacija, ki je zastopala našo deželo, je vodila na mednarodni mirovni konferenci vztrajen boj za pravične zahteve naših narodov v zvezi s pripravami in pogajanjimi o miru v Londonu, New Yorku in Parizu. To svojo dolžnost je izvrševala z največjo vztrajnostjo in dostojanstvenostjo in zahtevala, da bi zadovoljili upravičene zahteve Jugoslavije kot dežele, ki je materialno najbolj trpela pod okupacijo in imela v vojni velikanske ljudske žrtve. Pri teh svojih naporih je nalletela naša delegacija na popolno podporo delegacije Sovjetske zveze na čelu z g. Molotovom in na podporo dežel Poljske in Češkoslovaške. Na žalost pa smo se morali z veliko grenkobo prepričati, da nam nekateri naši zavezniki iz vojne, zlasti Anglija in Amerika, na vse mogoče načine odrekajo pravice in zavzemajo stališče, o katerem bi včasih le težko rekli, da je stališče prijateljskih dežel. Spomnimo se samo našega boja za Istro, Trst in Slovensko Primorje na mirovni konferenci v New Yorku in Parizu. Po mirovni pogodbi z Italijo, je ostal velik del naših bratov v Istri, Trstu in Slovenskem Primorju še nadalje izven mej naše dežele, čeprav so dali ti naši bratje med vojno zaveznikom dragocen prispevek v krvi za skupno zmago in za svojo svobodo, katere pa po krivdi teh zaveznikov niso dosegli.

Krivica nasproti našim narodom je bila fako velika, da je bila vlada pred alternativno, ali naj podpiše to mirovno pogodbo, ki je pomenila za nas diktat zapadnih držav. Vlada, dosledna v boju za uresničenje in utrditev miru, se je odločila, čeprav s težkim srcem, da bo podpisala mirovno pogodbo z Italijo, ki pomeni veliko krivico za našo deželo, popolnoma prepričana, da tega dejanja ne odobravaljo le vsi narodi Jugoslavije, ampak tudi ljudstvo, ki je ostalo

izven mej naše dežele in katerega ne bomo nikdar pozabili, kakor smo to poudarili v deklaraciji pri podpisovanju mirovne pogodbe.

S podpisom mirovne pogodbe z Italijo so ustvarjeni pogoji za vzpostavitve normalnih odnosov s to sosedno državo, s katero hočemo živeti po možnosti v čim boljših odnosih in sodelovati zlasti v ekonomskem pogledu.

Podobno, ako ne še slabše, pa je vprašanje Koroške. Naša vlada je poslala konferenci velikih štirih poslanice, ki neizpodbitno dokumentirajo naše zahteve po priključitvi onega dela Koroške, ki je naseljen po večini s Slovenci in ki pripada nam iz etničnih in zgodovinskih razlogov.

Če hočejo danes predstavniki Amerike, Anglije, pa tudi Francije osvooboditi Avstrijo njenih obveznosti, ki izhajajo iz njene udeležbe v vojni na strani Hitlerja, Mussolinija in drugih, potem naši zavezniki tega ne delajo iz občutka pravice, ampak vsled drugih računov, katerih ni težko uganiti.

Predstavniki zapadnih dežel, predvsem pa Amerike in Anglije, vztrajno nasprotujejo zadovoljivim našim upravičenim zahtevam, da bi priključili k Jugoslaviji del Koroške, ki je naseljen izključno s Slovenci. Za to našo upravičeno zahtevo se enostavno ne zmenijo.

Med tem ko so poudarjali pri Trstu etnične razloge, zaradi katerih Trsta ni mogoče priključiti Jugoslaviji, ne navajajo v primeru Koroške tega razloga, ker govori nelagodnostno v korist Jugoslavije. S tem, da preprečujejo zadovoljitev upravičenih zahtev Jugoslavije glede Koroške, mislijo, da je stvar za vedno likvidirana. Vprašanje Koroške pa za nas ne bo likvidirano in odstranjeno z dnevnega reda vse dotlej, dokler ne bo nekega dne za nas pravično rešeno.

Tudi glede reparacij, ki jih mora dobiti Jugoslavija, zastopajo zapadne velesile stališče, ki ni niti malo v korist Jugoslavije, ker vsote, ki so bile določene na račun Jugoslavije, niti približno ne ustrezajo dejanski škodi, ki jo je utrpela Jugoslavija v vojni.

Razume se, da se mi ne moremo pomiriti s takim stanjem stvari in

zahtevamo, da nam dajo oni del reparacij, ki je določen za nas, neokrnjen. Če pa hočejo nekateri zavezniki spregledati Nemčiji, Avstriji ali Italiji reparacije iz katerih koli vzrokov, potem naj storijo to na svojo

TITO: Danes sta na svetu dve fronti. Nevarna, čeprav maloštevilna fronta imperialističnih vojnih hujskačev in velikanska fronta narodov v vseh državah, ki si žele miru. Tej fronti pripada nepremagljiva Sovjetska zveza, tej fronti pripadajo nova Jugoslavija, Poljska, Češkoslovaška, Romunija, Bolgarija, Albanija, demokratične sile Grčije, Madžarska, tej fronti pripada velika večina narodov Amerike, Anglije, Francije, Italije in vseh ostalih držav ne samo v Evropi, ampak tudi na vsem svetu.

račun, ne pa na račun naše dežele, ki je v materialnem oziru relativno najbolj trpela in se zaradi tega ne more v nobenem primeru odreči celotnemu delu reparacij, ki so ji namenjene. (Nadaljevanje na 4. str.)

PO ŠIROKEM SVETU

VZTRAJNOST V MOSKVI

Delo moskovske konference se nadaljuje. Kljub tendencioznim vestem raznih angleških časopisov, da bo konferenca propadla, se po zadnjih vesteh iz Moskve ve, da je delo štirih ministrov sicer zelo zapleteno, da se pojavljajo vedno nova vprašanja in nove ovire, vendar pa mirna narava štirih zunanjih ministrov in njihova vztrajnost daje vedno več upanja, da bo konferenca zares prinesla zaželen uspeh. Kot potrdilo temu je tudi izjava ameriškega zunanjega ministra Marshalla, ki je rekel, da je pripravljen ostati v Moskvi tudi

delj kot se je predvidevalo, samo, da konferenca uspe in pa izjava avstrijskega zunanjega ministra Fiegla, ki je na nekem zborovanju rekel, da upa, da bo takoj po velikonočnih praznikih odpotoval v Moskvo podpisati mirovno pogodbo za Avstrijo. V zadnjem tednu se je konferenca bavila v glavnem s sledečimi vprašanji: nemška dobroimetja v Avstriji, revizija nemškega industrijskega potenciala, nemška politična in upravna ureditev, vojna odškodnina.

Na prvem vprašanju se je debata zaostrija v glavnem zaradi tega, ker sovjetski zunanji minister Molotov smatra, da bi zaplemba nemških dobroimetij v Avstriji mnogo pripomogla k rešitvi vprašanja vojne škode, ker bi se to vstelo v odračunavanje nemške vojne škode zavezniki državam in s tem v zvezi navaja možnost koordiniranja teh dveh vprašanj. Toda angleški in ameriški delegat nista soglasna v tem. Tudi francoski zunanji minister Bidault polaga veliko pozornost reparacijam in vključuje v to tudi revizijo nemškega vojnega potenciala. Po njegovem so reparacije povezane z dobavo premoga iz Porurja Franciji, ki ga tako nujno potrebuje.

Kar se tiče vojne škode, je SZ podala poročilo, da je ona utrpela škodo v znesku 457 milijard dolarjev in zahteva samo 10 milijard dolarjev, ki naj se plačajo na sledeči način: del vojne škode naj se plača s tekočo proizvodnjo nemške industrije in sicer do 1. VII. 1948, ostalo pa v 70 letih.

Četudi so sovjetske zahteve v primeri z utrpelo škodo izredno nizke in četudi so plačilni pogoji za Nemčijo zelo povoljni, nista hotela niti Bevin niti Marshall pristati na Molotov predlog in nista

pristala niti na predlog glede celotne višine vojne odškodnine, ki bi jo morala plačati Nemčija. Zato je ta točka šla ponovno v pretres koordinacijskega odbora.

Kar se tiče bodoče upravne ureditve Nemčije, imamo v glavnem tri stališča. Sovjetska zveza predlaga enotno Nemčijo z močno provizorično centralno vlado in s široko upravno decentralizacijo. Velika Britanija in Amerika zahtevata sicer provizorično centralno vlado, sestavljeno iz predsednikov vlad posameznih „Landtagov“, ampak s široko avtonomijo posameznih vlad, tako da bi centralna vlada bila zelo šibka, skoro samo figurativna.

Francija pa je nasprotna celo temu predlogu in vztraja na svojem predlogu, namreč na federacijski ureditvi Nemčije.

Razen omenjenih vprašanj so se v zadnjem tednu obravnavala še razna vprašanja, med katerimi tudi avstrijsko vprašanje, kjer so se debate osredotočile v glavnem na vprašanje bodočih meja Avstrije. Zato je bila poklicana v Moskvo tudi jugoslovanska delegacija, da pismeno predloži svoje stališče tako z ozirom na nemško in v posebni vrsti na avstrijsko vprašanje. V Moskvo sta odpotovala s svojim spremstvom jug. podpr. vlade Kardelj in minister za zunanje zadeve Simić.

Kot se iz vsega tega vidi, so stališča zastopnikov posameznih držav v precejšnji meri različna, vendar je vztrajnost in splošna želja po uspešnem zaključku mirovne konference dovolj močno jamstvo, da bo konferenca kljub raznim pesimističnim predvidevanjem reakcionarnega zapadnoevropskega tiska prinesla zaželen uspeh.

OD TEDNA

DO TEDNA

30. marca so britanske čete po 64 letih zapustile Kairo in se umaknile proti Sueškemu kanalu. Med egiptovskimi nacionalisti ni to vzbudilo nikakega zadovoljstva, kajti angleške čete so s tem samo zamenjale svoj sedež in ostale so na egiptovski zemlji.

V Beograd je prispela 30. marca italijanska delegacija, ki ima nalogo vzpostaviti redne trgovske odnose med Jugoslavijo in Italijo.

Bivši ameriški trgovski minister Wallace namerava obiskati nekatere evropske prestolnice.

Ameriška vlada je imenovala svojega poslanika pri vladi v Varšavi, in sicer je bil imenovan na to mesto g. Hanton Griffes.

Neka ukrajinska fašistična tolpa je umorila poljskega generala Karla Swierczewskega.

Angleški minister za prehrano John Strachey je javil, da se je med Anglijo in SZ sklenil sporazum, po katerem bo Sovjetska zveza dobavljala Angliji hrano. SZ bo dala Angliji 10 milijonov losovih konzerv in 2 milijona in pol konzerv rakov.

Monarhofašistična vlada v Grčiji nadaljuje s svojim terorjem. V vasi Molaj so monarhofašisti usmrtili 13 demokratov. Bivši ameriški predsednik Hoover se je z ozirom na teror v Grčiji izrazil, da samo Stalin lahko privede Grčijo v normalno, mirno življenje.

Madžarsko vrhovno ljudsko sodišče je objavilo izjavo za nadvojvodom Albrechtom Habsburškim, ker je omogočil pobeg mnogim vojnim zločincem in ker je tudi on sam proglašen za vojnega kriminalca.

Pred ljudskim sodiščem v Pragi se morajo zagovarjati nemški kriminalci, ki so zažgali vas Lidice in pomorili vse prebivalce.

Angleška in italijanska komisija za ureditev trgovinskih odnosov med Anglijo in Italijo sta dokončali svoje delo. Italijanska delegacija je odpotovala v Rim, da poroča o svojem delu.

Ameriški predsednik Truman je imenoval g. Cavendish W. Cannona za novega poslanika pri Prezidijski Ljudske skupščine F.L.R. Jugoslavije.

Madžarski ministrski predsednik Ferencz Nagy je imel govor, v katerem je podčrtal uspehe, ki jih je s pomočjo Sovjetske zveze in ZDA dosegla Madžarska republika po osvoboditvi. V svojem govoru pa je opomnil opozicionce, da sicer dopušča kritiko, ker je ta potrebna in koristna, vendar ne bo dopustil, da bi kdo preprečeval novi republiki njen polet k izboljšanju ekonomskih in socialnih prilik.

V Palestini se napadi na angleške vojaške in industrijske objekte nadaljujejo brez prestanka. 28. marca so židovski teroristi, člani „Irguma“ zažgali vod nafte. Mogočen požar se širi z veliko brzino in ni mnogo upanja, da bi ga udušili ali vsaj omejili.

Angleške oblasti so prepustile Dodekaneške otoke, ki so jih od konca vojne držale v svoji upravljalni oblasti. Pred vojno so ti otoki bili v italijanskih rokah.

Po vestih iz Asunciona (Paragvaj) so Paragvajski uporniki, ki so se pred desetimi dnevi uprli sedanjemu režimu, bombardirali okolico Asunciona.

V zapadnih conah Nemčije se širi stavkovni val. V Hamburgu so stopili v stavko pristaniški delavci, v Düsseldorfu so napovedali stavko rudarji. Tudi v Kölnu in Krefeldu je proglašena skoraj splošna stavka.

Igra brez uspeha

Špansko ljudstvo se bo odslej borilo proti dvemu: fašistu Francu in kralju

General Franco je izvršil tako imenovani „državni udar“ in sicer iz falangistične kar je isto kot fašistične republike je napravil falangistično monarhijo in proglasil samega sebe za dosmrtnega Caudilla - vodjo - španske države.

Zanimivo je, da si s tem svojim dejanjem Franco ni pridobil simpatij niti pretendentu na španski prestol Don Juana. Osební tajnik Don Juana je namreč 1. t. m. izjavil, da je to Francovo dejanje popolnoma neutemeljeno in enostransko, kajti pretendent na prestol je bil obveščen o tem zakonu šele par ur pred proglasitvijo istega.

Razpokošenje Don Juana do novega arbitrarnega dejanja španskega diktatorja je vplivalo enako na psihozvo tudi med ostalimi monarhisti, ki živijo v inozemstvu in ki smatrajo Francov čin kot uzurpacijo in omalovaževanje dinastije. Celo med samimi monarhisti vlada mnenje, da je ta Francova gesta zadnji požuk, obržati se na oblasti. Toda niti to da se oklepa same monarhije in njenih načel, mu ne bo pomagalo, da bi se obržal na oblasti.

Španski republikanci, ki živijo v izgnanstvu, vidijo nujnost Francovega početja iz dveh razlogov. Francov zakon je nujnost obupnih notranjih razmer, kajti zapušča ga vsi oni sloji, ki

so ga spravili na oblast in ga podpirali v času njegovega terorističnega vladanja.

Na drugi strani pa vemo, da špansko ljudstvo ni bilo nikoli navdušeno za Franca in njegov režim, ampak ga napalo in rušilo od vsega njegovega začetka.

Razen teh vzrokov strogo notranjega značaja, so na Francovo odločitev vplivale tudi zunanje sile, ki bi hotele na tak način utrditi Francov že zelo zrahljani položaj.

o o o

1. aprila ob 4. uri popoldne je umrl grški kralj Jurij. Njegovo mesto je zasedel princ Pavel.

Na Madagaskarju je izbruhnila vstaja. Domače prebivalstvo napada francoske čete z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

V Trentinu je ponovno zapadel sneg.

Predsednik odbora za proučevanje protiameriškega delovanja Parnell Thomas je zahteval od državnega tožilca, da toži Komunistično Partijo Z.D.A. kot agenta neke tuje države.

Ali je Turčija demokratična?

Turčija hoče s Trumanovo in Bevinovo pomočjo vzbuditi svetovno pozornost kot branilec demokracije in svobode.

V kratkem bo britanski in ameriški tisk skušal to dokazati. Toda pređen zagrnejo Turčijo laži, pogledimo njen pravi obraz.

Turčija je država, v kateri so milijoni kmetov brez zemlje ali pa s tako malo zemlje, da trpe pomanjkanje in se mučijo, da vzdržujejo izredno bogate veleposestnike, močno pokvarjeno birokracijo, vojsko od 600 do 800 tisoč mož in policijski aparat, prav tako obsežen, brutalen, ki ne štiti zakonitosti, kakor tisti v Francovih Španiji.

Število turških kmetov, ki imajo dovolj zemlje, da dostojno žive, znaša komaj 7% vseh, kakor poroča turški časopis Tan.

Pet milijonov kmetov je brez zemlje. „Niti psi bogatašev, piše nek turški poslanec, ne umirajo tako bedno kakor naši kmetje.“

Isti je 1944. leta povedal, da je bilo v Turčiji videti: „uničena gospodarstva in raztagane in stradane sinove Turčije.“

Razbojniški umor, ki izvira iz pomanjkanja zemlje, je med zločini najhujši. Očeruštvo je prav toliko razvito, kolikor v najbolj zaostalih pokrajinah Indije.

Nek turški časopis slučajno poroča: V kmečkih predelih, ki obsegajo 90% dežele, ni zdravstvenih zavodov.

Ko so v preteklem letu novice o agrarni reformi na Balkanu vznemirile turške kmete, so gospodarji Turčije vpeljali zakonski načrt za agrarno reformo.

Nek vidnejši turški časopis je objavil, da je agrarna reforma prirejena po nemških zakonih in da je podobna oni v Vzhodni Prusiji.

„Polovico državnih stroškov Turčije gre na račun vojske.“ je dejal prejšnji teden prvi minister Feken. On bi lahko pristavil, da se precejšen del preostale polovice potrosi za zaviralni aparat, s katerim vzdržuje vladajoča turška klika svojo nestalno oblast.

Ta klika je tista, ki je bila v letu 1940 zapletena v intrige s francoskimi in angleškimi zaščitniki Monakovskega dogovora za napad, naperjen proti Sovjetski Zvezi in ki je v letu 1941 in 1942 sklenila tajen vojaški pakt s Hitlerjem.

„Kot Turek.“ je dejal prvi minister v letu 1942, „goreče želim uničenje Rusije.“ Svetoval je von Papenu, da „vsaj polovica Rusov mora biti umorjenih.“

Turški voditelji so zahtevali zase sovjetski teritorij med turško mejo in Kaspijskim morjem. Zaradi tega so se bolj spremenili svojo politiko in dobili za to milijone od Velike Britanije. Ta je vzdrževala njih sramotno vlado in njihove agresivne načrte, skovane po vzorcu protisovjetske politike Londona in Washingtona. Sedaj si ZDA nalagajo kot glavno breme vzdrževanje te nevarne tolpe. Turški kmetje vedo, da prihajajo milijoni dolarjev v Turčijo, ne poznajo pa poljedelskega orodja in bolnic.

Ta denar bo služil za nabavo novih topov, tankov, aeroplanov in za vojsko, katere voditelji s poženjem gledajo na petrolejske vrelce ob Kaspijskem jezeru.

Stvari o je vredno

Z.S.S.R.

Po izjavi Sovj. zunanjega ministra, je Sovj. zveza v tej vojni utrpela škode za 457 milijard dolarjev, kar bi pomenilo v sedanji vrednosti lire nekaj nad 300.000 milijard lir. Zahteva pa odškodnine 10 milijard dolarjev.

ANGLIJA

Italijanski časopis „Avanti“ piše v komentarjih poročil rimskih in milanskih časopisov kako je izgubil Mussolinijev tajni arhiv naslednje:

„Sedaj je vsemu svetu znano, da je bila med Mussolinijevimi dokumenti tudi mapa ki je bila za Churchilla izredne važnosti. V poletju 1945 vodja angleških konservativcev ni dopotoval na obalo jezera Como samo zato, da bi tam prebil svoj izredni dopust. Gotovo je, da so ti dokumenti izginili prav v tem času. O tem čudnem naključju se je toliko govorilo, da je o tem bil gotovo obveščen tudi Churchill. Ali ne zasrkbljuje Churchilla, da smatrajo njega in še drug angleške konservativce, da so bili Mussolinijeve zaupne osebe? Dobro bi bilo, da bi se Churchill malo pozanimal in se o tem izjasnil.“

GRČIJA

V noči na 30. marec je v Solunu skupina grških banditov v vojaških uniformah vdrila v tiskarno, kjer se tiska glasilo Komunistične stranke in začela z brzostrelkami kesiti po tiskarskih delavcih.

V tiskarni je ostalo 7 ranjenih in 3 trije mrtvi.

Nekoliko vrstic iz pisma, ki ga je poslala Anketni Komisiji grška demokratka Kristina Sinovinu:

„... nato so me iste noči okoli 11 ure zvečer z avtomobilom odpeljali na enajsto policijsko četrt in me izročili mučitelju Parfeniju, ki mi je nabil na glavo železen obroč, pod pazduhe mi dajal vroče kroglice, pretepal s palico, teptal me s cokljami in jez sem bila v osmem mesecu nosečnosti. Mučenje je trajalo od erajste ure zvečer do tretje ure zjutraj...“

ZDA

V debati o grškem problemu pred ameriškim senatom je senator Janer, republikanec iz države Indiane izjavil, da „ustvarjajo tajne pogodbe in tajne obveznosti vzroke vojne. Prišel je čas, da ameriški narod izve za vse tajne obveznosti proti tujim državam in za vse obveznosti, ki bi lahko privedle do tega, da bi izgubili mir.“

Po zadnjih vesteh je samo v New Yorku 300 tisoč brezposelnih. V mestu in državi New York je samo žensk-šivilj 60 tisoč brez dela.

Komentator lista „New York post“ Riesel piše, da brezposelnost raste z dneva v dan. V zadnjih 4 mesecih je v ZDA izgubilo zaposlitev nadaljnjih 500 tisoč ljudi.

Član Predstavnškega doma demokrat Sellen je predlagal, naj vzamejo ZDA otok Ciper, v 99 letni zakup za ureditev ameriškega vojaške pomorskega oporišča. Po Sellenjevih izjavah bo zahtevala nova Trumanova doktrina navzočnost ameriških pomorskih sil v Sredozemlju za zaščito interesov ZDA na Blaznjem Vzhodu.

katerih razmišljati!

Ameriški senator Djonson je z oziranjem na Trumanov predlog o pomoči Grčiji in Turčiji rekel: »Jaz sem zato, da se da pomoč Grškemu narodu, ne pa da se nudi vojaška pomoč vladi kralja Jurija.«

Washingtonski list »News« piše, da dela v novem tehničnem laboratoriju Severno ameriške narice, ki se nahaja v bližini Washingtona, petnajst nemških specialistov, ki izpolnjujejo aerodinamično raketno, katere brzina je večja od brzine zvoka. »Ti strokovnjaki«, piše list, »so delali že pod nacističnim vodstvom v Pennemunde v Nemčiji, in sicer na na izpolnjevanju projektov na reakcijski pogon.«

ITALIJA

Kot javlja Agencija »France press«, so v katoliškem samostanu sv. Hieronima v Rimu odkrili večjo skupino jugoslovanskih vojni zločincev, pripadnikov bivše Paveličeve ustaške organizacije.

Po poročilih »Ruter-ja.« so bili med temi ustaši tudi trije vojni zločinci, katerih izročitev so zahtevale jugoslov. oblasti. Toda italijanska in zavezniška policija je veliko večino teh kriminalcev izpustila na svobodo.

AVSTRILIJA

V Celju in po vsej Štajerski dobro znana vojna zločinka Adolf in Avgust Westen živita mirno in udobno življenje nekje na Koroskem v Avstriji, četudi sta oba vpisana v mednarodnem seznamu vojni zločincev in četudi so jugoslovanske oblasti zahtevale njihovo izročitev. Toda to še ni dovolj. Avstrijska narodna banka je 25. novembra 46. leta odobrila »Koroški banki« v Celovcu izplačilo Adolfu Westnu v znesku 205.686 šilingov. Avgustu Westnu 191.410 šilingov in vse to iz tekočega računa jugoslovanskega podjetja, Kranjske industrijske družbe. Torej namesto zaslužene kazni, denarna nagrada.

Toda popolnoma jasno, da bo Avstrijska narodna banka za to odgovarjala.

BRAZILIJA

List »Financial times« prinaša vest, da je Brazilija v zadnjih 12. letih zažgala količino kave, ki odgovarja 3. letni svetovni potrošnji kave in ki znaša 42,5 milijonov vreč (vreča tehta 60 kg.)

List »Tribuna popular« protestira proti obnašanju ameriških vojakov nasproti civilnemu prebivalstvu. List piše, da ti izpad ameriške vojske v Braziliji niso slučajni, ampak posledica tega, ker oni smatrajo Brazilijo kot kolonijo ZDA in kar jih o tem prepričujejo njihovi oficirji.

FRANCIJA

Francosko ministrstvo notranjih zadev je objavilo, da so v Elzasu našli dve tajni skladišči orožja in municije. Evo skladišče so našli v mestu Salasta, drugo pa v bližnjem gozdu Hart. Našli so tudi kamjon, natoverjen z municijo.

KITAJSKA

Po »Reuterju« so kuomintangske kitajske čete, ki so zavzele otok Formozo, izvršile grozen pokol med tamkajšnjim ljudstvom. Med borbami proti upornikom so pomorili najmanj 10 tisoč ljudi. V splošnem so kitajske čete vprizorile pravo tridnevno orgijo ropanja, skrunjenja žensk in klanja tamkajšnjega prebivalstva.

PO DOMAČI ZEMELJI

BORBA ZA DEMOKRATIČNOST glavno načelo Slovansko-italijanske antifašistične unije

Dne 30. marca t. l. se je vršila seja Glavnega odbora SIAU. Sekretar Izvršnega odbora tov. Branko Babič je podal obširen referat, iz katerega povzemo glavne misli:

Področje SIAU-ja se z novo razmejčitvijo razdeli na tri dele. Doslej je bilo to ozemlje razdeljeno na dve coni in je zato bilo delovanje SIAU-ja dokaj različno tostran ali onstran Morganove črte. V coni B je Vojna uprava Jugoslovanske armade pustila v veljavi tisti pravni red, ki ga je ustvarila tamkajšnja ljudska oblast, in ni zavirala reform, ki jih je ljudska oblast nadalje izvajala. V coni A pa se je godilo baš nasprotno: ZVU je vzpostavila red, ki ga je bilo ljudstvo že odvrlo, in izvoljeni ljudski oblasti je odvzela vsako možnost izvrševanja njenih funkcij.

Zdaj stojimo pred tem, da pripade poleg večjega dela cone B tudi znaten del cone A pod Jugoslavijo. Delovanje SIAU-ja v tako nastalem položaju ne bo v ničemer zavirano. Nemoteno bo mogel nadaljevati svoje osnovne naloge za utrjevanje ljudske oblasti in mobilizacijo ljudskih množic k izgradnji nove ljudske države Jugoslavije pred-

vsem na gospodarskem polju.

Organizacije SIAU na ozemlju, ki bo pripadlo Italiji, bodo v težkih prilikah. Naše bodo sicer napredne sile, s katerimi se bodo povezale, a prav tako se bodo morale skupno z njimi boriti proti močnemu nasprotniku od skrajne desne pa globoko v sredino.

Na ozemlju STO-ja bo SIAU v glavnem ohranila vse dosedanje naloge; borila se bo še naprej za iste cilje kot doslej. Ako borba za odločitev o pripadnosti te pokrajine ni več na dnevnem redu, zato ni nič manj aktualno pozivanje k enotnosti demokratičnih množic Trsta na osnovi italijansko-slovanskega bratstva in k razširitvi demokratične fronte na vse resnično demokratične sile.

Boriti se bo treba za ustavo, ki bo sloneč na demokratičnih načelih dala ljudstvu možnost, da si samo voli zakone in postave. Braniti bo nadalje treba socialne pridobitve delovnega ljudstva cone B, ki bo pripadlo STO-ju, in delati na to, da se te pridobitve — agrarna reforma in dr. — raztegnejo na celotno tržaško ozemlje.

Na gospodarskem področju se bo SIAU boril

za čim večjo ekonomsko neodvisnost tržaškega ozemlja, za pojačanje industrije, za dvig tržaškega pomorstva in navezavo ekonomskih stikov z zalednimi državami.

SIAU računa na sodelovanje vseh tistih, ki vidijo v demokratizaciji življenja in v onemogočenju delovanja rovarških ostankov fašizma pogoj za lepšo in srečnejšo bodočnost na tem ozemlju.

Iz Jugoslavije

Zvezni svet in Svet narodov Ljudske skupščine FLRJ sta 29. marca sprejela ob živahnem odobravanju ljudskih poslancev predlog splošnega državnega proračuna in predlog finančnega zakona za leto 1947. V temeljiti razpravi so podali važna in nad vse zanimiva poročila resorni ministri. V debati so sodelovali tudi poslanci, ki tvorijo nekako »opozicijo«, bili so pa vedno zavrtnji po temeljitih odgovorih ministra Borisa Kidriča in drugih.

Podjetje za graditev cest »Novi put« je končalo zimsko pripravo za cestne dela na odseku Zagreb-Ivanja Rijeka-Rugvica. Zdaj, so se dela že začela v Ivanji Rijeki. Najprej bodo nasuli napis ter zgradili spodnji ustroj. Glavna dela se bodo začela, ko bo primerno upadla Sava.

V senjskoresavskem bazenu so trije premogovniki rjavskega premoga, in sicer v Senju, Ravni Reki in Resavi Bari. Stanovanjske razmere delavstva v teh rudarskih krajih nikakor niso bile zadovoljive, zlasti v Resavi, kjer je bil premogovnik v zasebni lasti. Zdaj so začeli graditi primerna stanovanjska poslopja za rudarje. V Resavi sta že sezidani dve poslopji. Stanovanjske kolonije bodo zidali v vseh rudarskih krajih. Za stavbna dela so že odobrili veliki krediti.

Kmetijsko-industrijski kombinat, državno posestvo Čoka v Banatu. To je drugi kmetijsko-industrijski kombinat po velikosti v naši državi. Posestvo z veliko površino rodovitne zemlje, tovarnami in številnimi velikimi gospodarskimi poslopi, je bilo prejšnje čase last grofov in baronov. Med okupacijo si ga je prisvojil Hermann Göring. Kombinatu ima tri tovarne špirta, od katerih zdaj ena obratuje s polno zmogljivostjo. Dalje ima kombinat svojo elektrarno, tovarno salam, strojno-traktorsko postajo, številne delavnice in velike hleve za rejo živine za zakol in plemo. Zdaj so se začeli posvečati zlasti reji plemenske živine dobrih pasem. Na poljih pridelujejo semensko žito in dobro seme drugih industrijskih in kmetijskih rastlin.

Tekmovanje med okrožji pri pomladni setvi. Na kmetijski konferenci v Slavonskem Brodu so sklenili pozvati na tekovanje osiješko in bjelovarsko okrožje, da bi bila pomladna setev čimprej opravljena. Med seboj bodo tekovale tudi kmetijske delovne zadrage v osiješkem okrožju, kjer zdaj deluje že 18 kmetijskih delovnih zadrug, 7 jih pa ustanovljajo. Zadrage so pripravile vse potrebno za pomladno setev, tako da bo posejana sieherna ped zemlje.

V Beograd je v soboto prispela italijanska delegacija za trgovinska pogajanja. Na čelu delegacije, ki šteje 13 članov, je dr. Mattioli.

Jugoslovanska trgovinska mornarica se pripravlja, da bo uvedla redne paroplovne zveze Pulja z zapadno obalo Istre in s Trstom kakor tudi z dalmatinskimi mesti, zlasti z Reko, Zadrom in Ulcinjem. Na teh progah je predviden promet z večjim ladjami, ki bodo zadostile potrebam turizma.

S 1. aprilom se je pričel redni letalski promet na progah Beograd-Zagreb, Beograd-Ljubljana, Beograd-Sarajevo, Beograd-Titograd in Beograd-Tirana. Letos se bo civilni letalski promet vršil neodvisno od vojaškega letalstva. Opravilo ga bo državno podjetje »Jugoslovanski erotransport«, ki je pod nadzorstvom ministrstva za promet, in sicer na vseh progah vsak dan v obeh smereh. Uporabljeni letala so zelo dobra in nudijo maksimalno varnost ter udobno in prijetno vožnjo. Poleg tega bo v aprilu pričela obratovati tudi Jugoslovansko-sovjetska družba za civilno letalstvo »Justa«, ki ne bo prevažala samo potnikov, temveč bo imela tudi posebna letala za prevoz blaga. Vodstvo civilnega letalskega prometa bo letos uvedlo še nove notranje in mednarodne proge, zlasti turistične proge z morjem.

35.000 brezposelnih

V sredo dopoldne so v Trstu zborovali brezposelni. Vsi ti mladi in starejši moški in ženske, ki so napolnili eno izmed večjih kinodvoran so samo delček one velike množice, ki mora biti v Trstu proti svoji volji brez dela. V Trstu, kjer stotine porušeni stanovanj čaka obnove medtem ko se morajo ubogi ljudje stiskati po zaslinih bivališčih in kletih porušeni hiš; kjer razbite tovarne že dve leti zamaš čaka, kdaj jih bodo obnovili, da bi se tako moglo začeti delo za produkcijo, ki bi mogla biti silne važnosti tudi za zaledje; kjer je veliko število šol uničenih medtem ko so ohranjene zasedene — vsaj do nedavnega — po zavezniških četah, tako da še sedaj ni možen reden pouk; v Trstu torej, kjer je samo za obnovo treba nekaj leta dela — ni dela.

Da tukaj nekaj ni v redu, je očitno na prvi pogled. Zavezniška vojaška uprava, ki je prevzela nase obveznost zaupniškega upravljanja te cone, ni posvetila vprašanju brezposelnosti nikake resne skrbi. Brezposelnost sama na sebi je le posledica nekakega nenormalnega stanja, v kolikor bi samo stalo delo, ki bi sicer moralo teči. V Trstu se ZVU ni pobrigala niti za to, da bi delala s polno paro nepoškodovana podjetja. Kje smo še do tega, da bi začela delati še vsa tista industrijska podjetja, ki so bila uničena. Vzrokov za to ni težko uganiti. Tujemu imperializmu, ki mu je uspelo zagospodovati na tem ozemlju, ni do tega, da bi se na tem ozemlju delalo, da bi se produciralo, da bi od tega tukajšnje ljudstvo uživalo blagostanje. Temu imperializmu se ne mudi, dokler gre za to, da se reši kak košljivi problem, čigar rešitev bi pomenila pomoč prebivalstva, a trenutno ni v njegovem interesu. To je politika pripravljana na osvojitve ekonomskih pozicij tudi na tem majhnem a važnem predelu Evrope, s katerih bi bilo možno vsiljevanje volje tujih zainteresirancev tukajšnjemu ljudstvu.

ZVU se je — razen malenkosti — lotila takih javnih del, katerih izvrševanje prvič ni pomenilo nikake ublažitve brezposelnosti, drugič je za ta dela vse prečesto uporabljala ljudi nedomačine, tretjič so bila ta dela večji del take narave, da niso mogla v ničemer omiliti težkih razmer, ki tukaj vladajo in četrtič so bila ta dela izvajana nenačrtno, nekontrolirano, lahko že rečemo kar neresno, tako da so pomenila samo po nepotrebnem zapravljenega milijone.

Na zborovanju smo videli ljudi v skromnih, že kar siromašnih, a tudi v boljših oblekah. Brezposelnost je posegla v vse vrste delavcev in nameščencev. 35.000 je presegla armada teh ljudi, ki jim pravijo, da zanje ni dela in pri tem številu

še ne bo obstalo. Število brezposelnih se bo še dvignilo.

Toda v Trstu lahko dobe zaposlitev ljudje, ki se morejo izkazati s posebne vrste izkaznico. Kljub nekakim naredbam namreč, da se morajo ob sprejemanju na delo prvenstveno upoštevati bivši partizani, povratniki iz taborišč in vojnega ujetništva smo v Trstu pričeli baš nasprotnega ravnanja. Opuščajo se ljudje, o katerih je znano, da so sedaj in da so bili v preteklosti demokratični borci, a sprejemajo se v službe ljudje, katerih preteklost je omadeževana s protiljudskim delovanjem, čisto mogoče celo krvava. V Trstu so dobili zaposlitev najrazličnejši begunci in esuli, ko je domačini niso mogli dobiti. Da, vojni zločinci so

KOMEMORACIJA ŽRTEV V ULICI MASSIMO D'AZEGLIO

dobili celo take položaje, da morejo z njih odločati, kdo naj zaposlitev dobi in kdo ne.

Vsa ogromna množica brezposelnih ne more več ostati tiha, neopažena. Treba je, da se vsi ti tisoči povežejo v enotno organizacijo, ki bo v njihovem imenu nastopala v javnosti. Na zborovanju je bilo sklenjeno, da se bodo vršile na belo nedeljo volitve odbora, ki mu bo poverjeno vodstvo organizacije, ki ji bo pripadla nelaskava čast, da se bo mogla prištevati k enemu izmed udruženj s silno velikim številom članstva.

Nova organizacija bo morala nenehno kazati na vzroke nezdravega stanja v naši pokrajini in boriti se za odpravo teh vzrokov. Pri tem bo mogla nedvomno računati na pomoč organizacij, ki so z njo v nekakem najbližnjem sorodstvu, t. j. Enotnih sindikatov in Delavske zbornice, o katerih upamo, da jih bomo videli — v korist vsega delavskega razreda — kmalu združeni v enotni sindikalni organizaciji. Prav tako sme nova organizacija pričakovati vso zaslombo pri vseh demokratičnih ljudskih množicah, kajti njena borba je le del splošne borbe za ekonomsko izboljšanje življenja delovnega ljudstva tržaškega ozemlja.

Pepa piše Juci

Draga Juca!
Veš, ta teden sem se bala, da ne bom ti odpisala, ker imam čez glavo dela, pa sem le trenutek ujela za odgovor. Sem hodila po vsem mestu, da kupila bi priboljšek za te dneve, toda letos bo za reve velika noč slaba fešta; no, saj sama dobro veš, da cene so tako skočile, da s pršutom se mastile bodo le bogate dame. Kje pa reven človek vzame danes naj te tisočake? Vidiš, to so pač napake, ki jih vidi vsaka duša, okupator pa ne skuša, da popravi bi to stanje pa četudj vsak dan nanje, pišejo se dolge vloge naj se brigajo za uboge. Če bi narod poslušali, bi pač „tessere“ vpeljali in če znižali bi ceno pa bi bilo urejeno stanje v Trstu vsaj za silo. Pa ne bo se nič zgodilo, kajti tej gospodji siji, mar le lastni so profiti in dokler jih vrag ne vzame tu pršuta ne bo zame. Zdaj z aprilom smo pričeli, pa še nismo se ogreli, jaz ne vem, kaj to pomeni, da vsi dnevi so megleni, morda s soncem je stvar taka, da na guvernerja čaka in da misli posijati šele, kadar „alleati“ zapustijo nas za vedno, to bi bilo nekaj vredno! Ali veš za tiste čase, ko teptal pravice naše. Duče je, in ko fašisti vlivali so nam s skvadristi v grlo ricinovo olje? Pa sedaj ni dosti bolje! Kdaj se časi spremenijo? Za Santina govorijo, da še zdaj se rad spotika vsled slovenskega jezika in da jezen nazarensko je na pridigo slovensko. Mislim pa, da za Santine tudi končno slava mine. Sicer pa demokracija tu se prav lepo razvija, to po tem lahko se sklepa ker že vsak vojak pretepa, civiliste kakor hoče. Kadar slišiš kje pojoče in pijane zapadnjake, ognj se jim tri korake. Strašno se množe tatvine, niti ena noč ne mine, da bi spet kje ne vlomili. Začnili so izposodili si tatovi policaja in mu odnesli vse od kraja. Vendar bolje bi storili če bi ljre mu pustili in bi njega s sabo vzeli, bi jih nekaj manj imeli, kajti je to znana reč, da čerinov je preveč. Zdaj bom v trgovino stekla, ker sem otročičem rekla, da jim nekaj bom kupila, no, pa sem se odločila, da bom nekaj jajčkov vzela, da bo otročad vesela. To bo letos vsa njih sreča, vsakemu tri jajčka rdeča. Kaj pa ti? Boš ti kaj pekla? Jaz ne bom, saj sem že rekla, da ta luksuz ni za nas. Zdaj bo pa že skrajni čas, da lepo se poslovim. In seveda ti želim, da bi zdrava in vesela, vse te dneve preživela. A čez leto bolj vesele, da bi obedve imele!

Tvoja Pepa

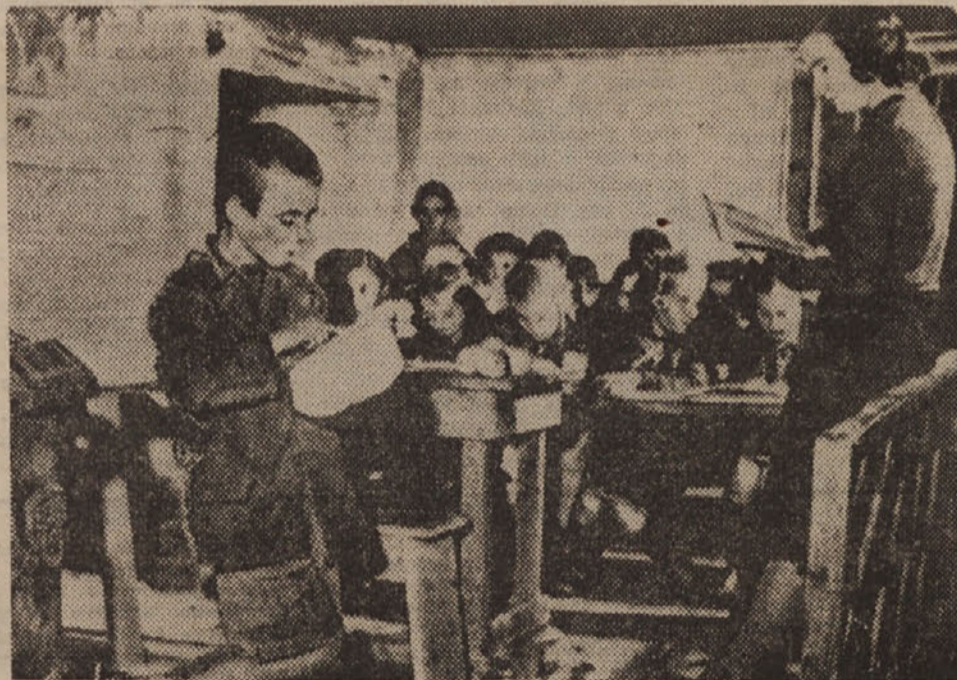
TEDEN V SLIKAH

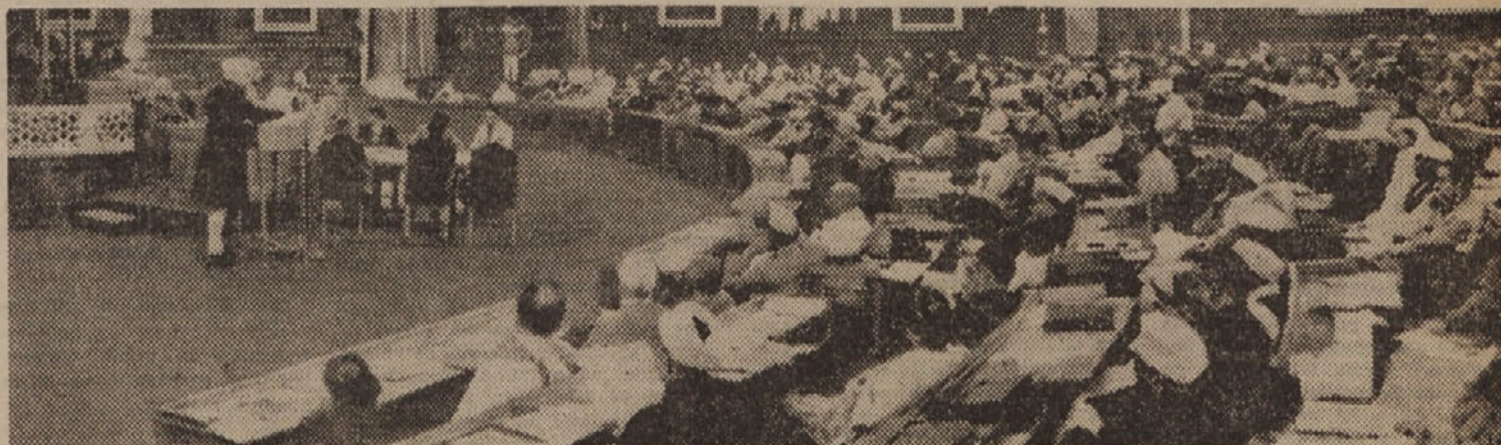
NEMŠKA POLICIJA V AMERIŠKI OKUPACIJSKI CONI SE BORI PROTI ČRNI BORZI, KI POD AMERIKANCI BUJNO CVETE

BORCI DEMOKRATSKE GRŠKE ARMADNE SI PO TEŽKIH BORBĀH PROTI DOMAČIM MONARHOFASISTIČNIM BANDAM, KI Z ANGLAMERIŠKIM OROŽJEM IN TRUMANOVNO TER CHURCHILLOVO „MORALNO“ POMOČJO IZVAJAJO INKVIZICIJSKI REZIM V GRČLI, IN PO DOLGIH POHODIH PREKO GRŠKIH GORA LE REDKOKEDAJ LAHKO PRIVOŠČIJO MALO POČITKA, ZATO JIM JE TEM PRIJETNEJŠI. NA SLIKI VIDIMO ŠTAB NEKE BRIGADE KOT PRIJETNEGA GOSTA GRŠKEGA RODOLJUBA NA OSVOBOJENEM TERITORJU V SEVERNI GRČLI

GRŠKA DEMOKRATSKA ARMADA SE NE BORI SAMO ZA POPOLNO OSVOBODITEV GRŠKEGA NARODA IZPOD MONARHOFASISTIČNEGA JARMA IN ZUNANJEGA VPLIVA NA DOMAČE NACIONALNO IN SOCIALNO ŽIVLJENJE, AMPAK SKRBI TUDI ZA KULTURNO DVIGANJE GRŠKEGA LJUDSTVA. VSPOREDNO Z OSVOBAJANJEM POSAMEZNIH PREDDELŌV GRČLJE, SE SNUJEJO LJUDSKE ŠOLE V KATERIH GRŠKA DECA DOBIVA OSNOVNE POJME ZNANJA IN KULTURE

PANDIT NEHRU PODOAJA PRED USTAVODAJNO SKUPŠCINO SVOJ ZGODOVINSKI PREDLOG: INDIJA MORA BITI REPUBLIKA, SUVERENA IN NEODVISNA

Bernard Shaw o sodobnih problemih

Znameniti angleški pisatelj Bernard Shaw je star že čez 90 let, pa je še vedno eden najnedodvisnejših in najoriginalnejših duhov današnje glije. Prinašamo izvleček iz pogovora, ki ga je imela z njim Dorothy Royal o političnih problemih, ki vznemirjajo današnji svet.

Ali mislite, da je podzemeljska propaganda ki se vodi v Angliji in ZDA proti Rusiji take narave, da lahko povzroči tako neprijateljsko vzdušje, ki bi moglo povzročiti vojno?

Da. Toda zakaj podzemeljska propaganda? Od leta 1917 smo bili celih 20 let priče najbesnejše odkrite propagande proti Rusiji. Ves ta čas so dnevno pisali, da je Stalin brezobziren diktator in krvolok, obenem so se tja do leta 1939 najvljudneje klanjali Mussoliniju in Hitlerju. In vendar ni vse to preprečilo našega zmagosnega zavezništva z Rusijo, katerega krona je bilo Mussolinijevo linčanje in Hitlerjev samomor ali neronski umor, kar smo vsi popolnoma odobrvali. Ta dva izginula diktatorja sta računala z anglo-ameriško križarsko vojno proti ruskemu komunizmu. Taka križarska vojna ne bi bila prav nič neprijateljska pri naših fašistih in kapitalistih. Položaj je treba natančno zasledovati in Stalin to dobro ve.

Ali je svet dovolj velik, da vzdržuje industrijske sile, kakršni sta Britanski imperij in ZDA v mirnem času, ko se uničujejo proizvodni, da bi se obdržali dohodki na isti višini?

Ne. Kapitalistična produkcija, ki je prešla razvojne stopnje konkurence in se združila v truste, ki niso nič drugega kakor zarote, igra danes razdiralno vlogo, ne da bi odpravila uboštvo in nerednost, ki povzročata bedo in prežgodnjo smrt milijonov proletarcev.

V ŠAMCU

Novo delo jugoslovanske mladine

Lahko si zamislimo Bosanski Samac čez deset let: moderno mesto, morda z deset ali dvajset tisoč prebivalci.

Ulice asfaltirane, med njimi parki, velike zgradbe, državni uradi, šole, socialne ustanove, delavska stanovanja. Prometna žila novega velikega mesta Samca je ulica Rodoljuba Čolakovića. Vzhodno od nje se vije proga, še naprej v Dolnji Mahali stoji velika železniška postaja. Na levi strani postaje je krasen železen most čez Savo, katero je delovni človek s pomočjo jekla in betona ukrotil in stisnil v strugo. Namesto dveh nepomembnih žag na levi strani postaje se dviga neka velika industrija, ki je vznikli hitro, kakor bi šinila iz zemlje...

To ni fantazija. Te stvari so predvidene na podlagi dejstev.

Danes je Samac s svojimi 2350 prebivalci majhno mesto. Prva hiša v njem je bila zgrajena l. 1863, ko so se muslimani iz Srbije, poveli Uzičani, preselili v Bosno. Napravili so nasip, ki so ga imenovali „šamac“. Zato so prvotni prebivalci kraj imenovali „šamac“, ne pa Samac. Moralo je torej toliko okrog biti mnogo takšnih „šancev“, katerih sledovi so vidni še danes. Tu se zlivata druga v drugo dve reki: Bosna se izliva v Savo. Stihijska moč narave, v tem primeru voda, še danes popolnoma vlada nad ljudmi.

Ob sobotah se ljudje sprašujejo:

Koliko je vode?

En centimeter...

Za toliko je namreč voda narasla od zadnje sobote. I Sava i Bosna se razliva. Zaradi tega pomeni višina enega centimetra katastrofo za tako veliko razprostranjenost.

A v nedeljo je mož, ki budno spremlja stanje vode razglasil, da je voda narasla še za dva centimetra...

Hiše v Šamcu so večji del v vodi. Bosna preplavlja pri svojem ustju, Sava pa niže profi Orašju. Ljudje stopajo v svoje hiše s čolnov, na splavih in skozi okna.

Predsednik Ljudske fronte in predsednik Mesnega odbora hodita okrog ogroženih hišic sromakov. Pred njiju stopi žena in toži:

„Hiša mi propada...“

V resnici, hiša se je nagnila, v nji se je pojavila razpoklina.

„Tako se preseli. Vzemi voz ljudskega odbora, naloži les na skladišču in si pomagaj kolikor moreš, da se ti ne zruši streha nad glavo“

Okrog nas je pravcato morje.

„Tamkaj“, mi kaže predsednik Ljudske fronte proti hiši, ki moli iz vode, tam bo nova postaja. Proga pa pojde tam mimo, kjer stojita zdaj dimnika obeh žag“. Danes je vse to pokrito z vodnim plaščem.

„To je“, pripoveduje predsednik „Uzička ulica, zdaj preimenovana v ulico Rodoljuba Čolakovića. To bo glavna ulica novega Samca, ko bo proga zgrajena. Tako se bo središče kraja premaknilo k postaji. Vidite, tukaj zidajo že šolo“. Razžen kupa nametane gramoza in lestev, ki stojijo iz jame je tudi vse pod vodo...

Na obeh straneh bodoče glavne ulice je voda na široko poplavlila vrtove. Noga se pogreza vanjo do kolen.

Samo sedanja glavna ulica je še nad vodo. Tu je, širok prostor za živinski trg in mesto, kjer je stala šola, ki je porušena.

„Tukaj bomo zasadili park“, zaključuje predsednik.

Nekoliko pozneje sedimo v kavarnici. Možje se razgovarjajo — kaj mislite, o čem?

„Da nam voda ne pokvari načrta!“

Na to vprašanje, polno zaskrbljenosti, mu odgovarja starejši možakar:

„Ne bo se zgodilo, ker se bodo dela za novo progo začela šele okrog prvega. Poleg tega ni nujno, da bi začeli z delom takoj ob Savi. Lahko začnejo niže, čez dvajset dni pa bodo vode gotovo upadle. Saj vemo, kako je s to stvarjo vsako leto... Da nam le Donava ne bi nagajala... Če bi se led na Donavi pomaknil dalje, bi bilo vprašanje poplav pri nas takoj rešeno. Donava nas ovira in davi, ker ne sprejme voda, ki se zaradi tega kopičijo pri nas in zaostajajo v strugi ter poplavlajo polja...“

Beseda je o delih na progah in na mostu pri Šamcu. Še malo pa bosta Mladinska proga in voda edini predmet pomenkov navadnih ljudi v Šamcu, povsod in ob vsakem času. Ljudje so samo v skrbeh, da voda ne bi pokvarila načrtov za delo.

Ze lansko leto so tukaj podvzeli vse, da bi obvladali obe divji reki ter ju potisnili v korito. Tisoč mladincev je zgradilo nasip, dolg 1700 m. Navozili so 45.000 kub. metrov gradiva. Letos je predvidena zgraditev nasipa v dolžini 6 kilometrov. Regulacija Save na tem delu je predvsem najnujnejša naloga. Sava poplavlja na tisoče jutrer najboljše zemlje. Od Samca do Orašja meri njen tok 46 km, razdalja pa znaša v resnici samo 20 km. To se pravi, da Sava v svoji 26 km dolgi vijugi poplavlja ogromne komplekse najrodovitnejše zemlje; a tudi Bosna menjava svojo strugo in povzroča ogromno škodo.

Klub tem nejevoljam je Samac nenavadno bogat kraj. Poleg Bjeline je to najmočnejše žitno središče v Bosni, poleg Brčkega pa največji center za pridelovanje sliv. Osemdeset odstotkov zemljišča odpade na žitarice. Sejejo tudi konopljo in lani so začeli gojiti industrijske rastline: sončarice in sladkorno peso. Kadar bo zgrajena proga, ne bo brez pomena za razvoj industrije. V Savi je tukaj vse polno prvovrstnih rib, ribištvo pa je še na nizki stopnji. Šele zdaj snujejo prvo ribiško zadrugo.

Majhno bosansko mesto Samac se vneto pripravlja na otvoritev proge. Odobren je kredit v znesku 600.000 din za regulacijski načrt Samca. V tem načrtu obseženo vse, kar je potrebno za izhodiščno postajo iz vsestransko bogatih krajev Bosne in Hercegovine.

Tudi vprašanje pristanišča na Savi je med načrti bližnje bodočnosti. Samčani povezujejo to z nekimi svojim velikim načrtom. Ta načrt je prekop od Vukovarja do Samca, ki bi zvezal Donavo in Savo. Prekop bi meril v dolžino 45 km, proga bi se silno skrajšala. Ladje bi lahko vozile celo dalj kakor do Beograda...

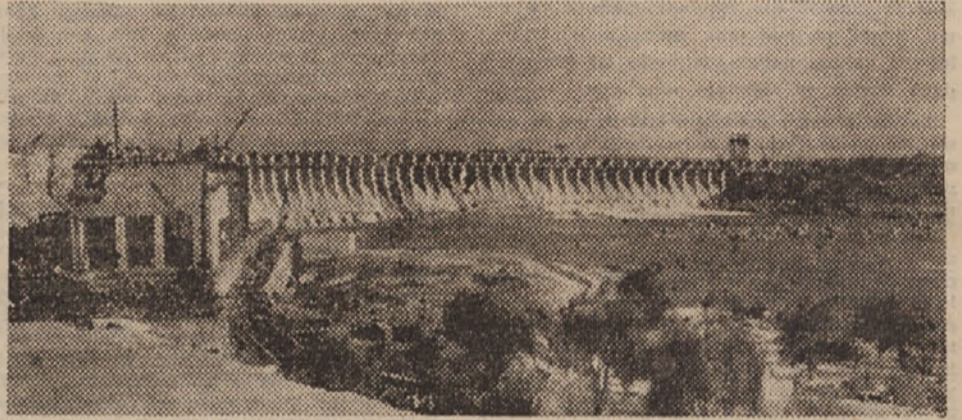
Pravijo, da misel za ta prekop izvira še iz časov Rimljanov. Avstroogrška monarhija je delala načrte, ki jih je za njo povzemala tudi stara Jugoslavija, toda ostalo je zgolj pri načrtih. Zdaj pa so se stvari razvile v tej smeri, da postane Bosna plovna do Doboja. Po tem takem bi bil Samac ne le važno železniško vozlišče, ampak bi postal tudi eno največjih rečnih pristanišč v Jugoslaviji.

Zaenkrat je to še samo domišljija, toda zdrava, pozitivna domišljija. A veliko delo, katerega se loteva junaška mladina Jugoslavije, in s katerim bo Samac, majhno mesto v Bosni, postalo veliko železniško vozlišče in bo s tem doživelo svoj preporod — to je že stvarnost jutrišnjega dne.

Po reportaži Mahmuda Konjodžića

TAKŠEN JE BIL POGLED NA DNJEPROGES, KO SO GA MORALE ZAPUSTITI HITLERJANSKE HORDE

TO PA JE NOVI DNJEPROGES, KI GA JE V EDINSTVENEM DELOVNEM POLETU OBNOVILO SOVJETSKO LJUDSTVO

Največja elektrarna na svetu obnovljena

Dne 10. oktobra 1932 je začela delovati pri Dnjepropetrovsku v Ukrajini ogromna elektrarna Leninovega imena, eno največjih gradbenih del naše dobe; dograjena je bila šest mesecev pred določenim rokom. Ta orjaška elektrarna je pomenila samo del splošnega načrta elektrifikacije Sovjetske države, ki ga je

izdelal Lenin že l. 1920. Za to delo so razrušili 2 milijona kubičnih metrov skalovja in izkopal 3¼ milijona kub. metrov zemlje, jez elektrarne je bil visok 65 metrov. Gradnja sama je predstavljala splošno ljudsko delo; vsi delavci so bili mladi. Ogromen je bil moralni rezultat tega edinstvenega podviga; Dnjeprges je postal ponos vse Sovjetske Zveze, simbol zmogljivosti socialističnega dela. Pa saj ni čudno! S tem delom so vso Ukrajino spremenili iz nazadnjaške kmečke dežele v najbolj napredno industrijsko in poljedelsko pokrajino Sovjetske Zveze.

Lepote naše zemlje

Plitvička jezera

Eno izmed najlepših in svetovno znanih turističnih središč Jugoslavije so Plitvička jezera na Hrvaškem. Med osvobodilno vojno so fašistični barbari požgali, razrušili in izropali vse turistične zgradbe na področju Plitvičkih jezer. Ljudska oblast bo sedaj te objekte obnovila in v ta namen je že odobrila velik kredit in tudi izdelala načrt.

Obnova Plitvičkih jezer mora omogočiti, da bodo Plitvička jezera čimprej sposobna sprejeti čim večje število domačih in tujih turistov. Ne sme pa prizadeti naravnih lepote; Plitvička jezera morajo ohraniti svojo divjost, nedotaknjeno naravo.

Na tem področju bodo v najkrajšem času začeli obnovljati sindikati, razne mladinske organizacije in socialne ustanove tako, da bo tudi jugoslovanskemu delovnemu človeku čim prej omogočen odmor na tem lepem kosu njegove domovine.

Velik pa je tudi pomen Plitvičkih jezer z gospodarskega stališča. Saj je turizem ena izmed donosnih panog.

Oglas v

„LJUDSKEM TEDNIKU“

vedno zaleže

I. MAJ PRAZNIK MIRU

1. maj je tu. Samo dobrih dvajset dni se in ponavljali se bodo po vsem svetu nepozabni prizori mogočnih manifestacij delovnih ljudi. Spet bodo zastave preplavljale ulice in v raznoterosti svojih barv združene s skupnim simbolom označile bratstvo in nezlomljivo enotnost vseh ljudi, ki so jim mir, napredek in lepša bodočnost glavni cilj. Samo dobrih dvajset dni se in naš 1. maj bo moral dokazati se zgovorneje kot lani, da je naša fronta čvrsta, da je naša pot ravna. Naš prvi maj, 2. obletnica zmage, v borbi združenih slovenskih in italijanskih demokratičnih sil nad nacističnimi in fašističnimi okupatorji Trsta in njegovga ozemlja, bo manifestacija odločne volje združenih demokratičnih ljudi, da izbojujejo vsako nadaljnjo bitko, ki jo bodo morali bojevati za resnično demokratičnost Svobodnega tržaškega ozemlja. Naš 1. maj, masovni nastop naših mladih sil v plemeniti fizikalni tekmi bo zgovoren prikaz življenjske sile, ki zagotavlja ljudskim množicam vedro bodočnost in napreden razvoj.

Samo 20. dni se! Program koordinacijskega odbora mora biti izpopolnjen stoddotno! Se več: spontani član naših fizikalnikov in pevcev mora prekositi vsa pričakovanja širokih demokratičnih množic! V teh zadnjih dvajsetih dneh pred 1. majem posvetite vso skrb vezbanju in organizaciji.

★

Vsak dan jih je slišati po vsej vasi. Takole za dobro partizansko četo jih bo.

„Kaj pa vaš steneš, že kaj piše o maju?“

Tukaj pa odgovor ni tako hiter kot povsod doslej. — Evo šibke točke Križanov. Poskrbite, da bo tudi steneš pomagal spraviti Križ na čim častnejše mesto.

Rečemo vam, Križani so „fejst“ ljudje. Optimisti so, pa ne zamenjajte. Tukaj imate majhen zgled. (Preveč jih ne smemo pohvaliti, če ne nas še pogledali ne bodo več.)

Po razbiti cesti pridrdamo na Prosek. Zavijemo na vrt Prosvetnega doma. Kakih deset mladincev se podi za žogo. Hočemo tega ali onega ujeti in kaj vprašati, toda nihče nima časa. Končno smo le uspeli: „Poslušaj dečko! Povedal nam boš kaj, kako bo z vami na prvi maj.“

„V Trst gremo, kaj še ne veš?“ me je pogledal postrani.

„Pa že kaj znate?“ V tem je žoga zletela čez zid. Nastal je torej neprosto voljen odmor in vsi se zberejo okrog nas.

„Ne bojte se za nas. Smo že končali prvo in drugo vajo. Če nas je dosti? Seveda, več kot 90 mladink pa še več, okrog 60 jih mora biti.“

Žoga se je vrnila in naši prijatelji so nas zapustili. Vsekakor jih ni malo. Pozanimali smo se za njih lansko število, pa je letošnje dokaj večje. Že smo hoteli odriniti, pa srečamo še majhnega dečka, ki pride mimo nas: „Ali si ti pionir?“

„Sem!“

„Koliko pa vas telovadi za 1. maj?“

„Vsi!“

„Pa koliko je to?“

„Ne vem. Od prvega do tretjega razreda vsi.“

Poslovimo se tudi od Proseka. Pod nami je spet Trst in lepa cesta se vije ob njegovih obali. „Lepa cesta, bož že videl kako lepa“, odvrne šofer. In res smo kmalu videli raztrgani asfalt, luknje, debelo kamenje. Eno izmed javnih del ZVU. Bajje je stvar stala 26 milijonov, pa jo vrag jemlje še prej ko v enem letu. Odlično gospodarstvo! Še nekajkrat krepko zaobjemo po kamenju in kotanjah in spet smo v Trstu.

No, in za naše mnenje bi radi vedeli!

Berite pod naslovom „Udarniška Istra“ in sami si dajte oceno.

Mi vam samo praviimo: Le naprej. Vadite in tekmuje, kajti Koprski okraj, ta je od vruga!

R. R.

Od Devina do Trsta

Hoteli smo nekoliko zvedeti, kako se vrše priprave za 1. maj. Po dolgem času se je vreme le za čas izboljšalo (izkoristite to za telovadbo na prostem!) in odpravili smo se na pot. Pričeli smo pri zadnjem koncu, pri Devinu. S tov. Tatjano smo se pogovorili o vsem. Nekoliko se je stvar zakasnila, a sedaj je že v teku in vsak dan gre bolje. Telovadijo trikrat na teden. Naučili se bodo vse tako natančno, da se od njih prav gotovo ne bo nihče zmotil in delal Devincem sramote. Njih število vsak dan raste. Ko smo se domenili, da bi o tem redno poročala koordinacijskemu odboru, smo odrinili v Sesljan. Prostorov nimaj, ker jim učitelj — bivši četniški oficir, nastavljen od ZVU — ne dovoli več uporabljati šole. No, Sesljanci se požvižgajo na to. Pridno vadijo na prostem, prednjačijo pionirji.

V Nabrežini smo naleteli na srečo, to se pravi na nekoga, ki pozna položaj v vsem okraju. Na splošno, pravi, gre vse v redu, nekoliko odlično in če bi še malo prej začeli, bi znali sedaj že približno toliko kot lani za glavni nastop.

„Kako pa, ali vas bo dosti?“ Tovariš je naredil važen obraz: „Sto“. Kaj, samo sto? „Ne, sto procentov več kot lani. Samo telovadcev je precej čez 400, mogoče skoraj 500.“

Bravo Nabrežinci, ampak vedite, mnogo je še takih, ki vam bodo dali dela. Križani, smo slišali, so odhudiča — no, sicer bomo šli tako tudi v Križ.

Pri Sv. Križu smo se prepričali o resnici, ki kroži o Križanih in ki po pravici zbuja bojazen tudi pri „močnih“.

Brž naletimo na družbo, ki nam pove, kar hočemo, čeprav oni niso ravno „uradni predstavniki“.

„Boste šli kaj v Trst za 1. maj?“

„Če bomo šli? Presneto, ali še mi kam nismo šli? Vsi gremo!“

„In telovadba? Že kaj delate?“

„I, kako pa! Pridno gre. Pionirjev in pionirk je kakih 90. Mladincev in mladink nič manj, vsega skupaj pa precej več kot lani.“

„Kako pa to?“

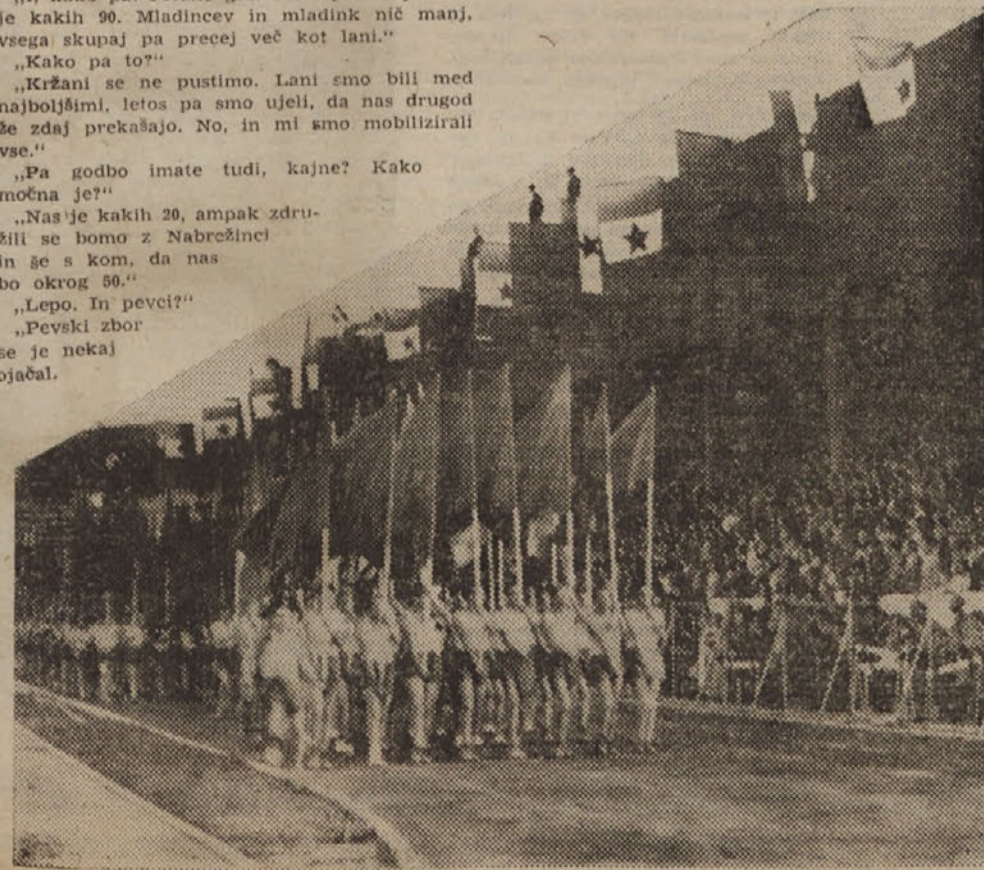
„Križani se ne pustimo. Lani smo bili med najboljšimi, letos pa smo ujeli, da nas drugod že zdaj prekašajo. No, in mi smo mobilizirali vse.“

„Pa godbo imate tudi, kajne? Kako močna je?“

„Nas je kakih 20, ampak združili se bomo z Nabrežinci in še s kom, da nas bo okrog 50.“

„Lepo. In pevci?“

„Pevski zbor se je nekaj ojačal.“

UDARNIŠKA ISTRA

Sem na poti skozi Istro in iščem vtisov o pripravah za prvi maj. V Portorožu mi govori Rupnik pravi: „Lanskega 1. maja se ni udeležil velikih proslav v Trstu niti en fizikalnik iz vsega Portoroža in okolice, letos pa jih vadi lepo število, in sicer 50 mladincev, 32 mladink, 84 pionirjev, 52 pionirk, 30 pevcev, 12 pevka, a to še ni vse, kajti tudi okolica se pripravila.“

Bil bi ostal še dalje z njim, toda čas je odmerjen in avto že meri kilometre proti jugu in po razriti cesti pridrdamo na Titov trg v Buje. Tu mi mladinec — Hrvat pravi: „Veš, ves dan med trtami ali z motiko, zvečer pa telovadba, vadimo za 1. maj. Vsak drugi večer v telovadnici, precej nas je in število še neprestano“

narašča. Tu in tam tudi kdo izostane: zima je bila dolga, delo je zaostalo, toda kljub temu ne bomo napravili kot lansko leto, ko so si šli nekateri Bujčani le ogledat veličastno manifestacijo. Letos se bomo pokazali kot telovadci in godci. Bodi prepričan, da nam delo na polju ne bo preprečilo priprav za 1. maj, saj je 1. maj tudi naš praznik.“

Ko sedimo čez dobro uro pri črni kavi v Koprskem okraju, me dohiti Pavle. Precej shujšan je, pravi, da gara. Vabim ga, naj prisede, toda ne more, nima časa. „Ma li se mi, telovadbo imam.“

„Seveda, ti si v tem doma in kot nalašč si mi prišel. Kar povej mi kaj več o tem.“

Moral sem kar na hitro popiti kavo in že sva hitela proti telovadnici. Med potjo mi Pavle razlaga in stresa številke kakor iz rokava: „V Bertokih večba 60 mladincev in mladink, dvakrat več kot lansko leto, isto velja za Pobega, kjer telovadi 37 mladine. Tudi Smarje bo dalo 40 fizikalnikov, kar je že lepo število in Puče jim delajo konkurenco.“

„In druge vasi?“ ga vprašam.

„Kaj druge vasi, kako naj vem za vse, ko sem privezan na urad in moram povsod peš.“

Potrebovali bi kako prevozno sredstvo, saj ni važno, kakšno, samo da te hitro kam prepelje.“

„Torej povsod vadijo in vsak kraj se pripravila na 1. maj in lahko rečem, da bo koprski okraj prekosil vse druge, samo avto naj nam dajo.“ Tako zaključijo Pavle svoje poročilo in izgine skozi „portal“ koprške telovadnice.

Ko sem se vračal proti „doži“ me dohiti Ogareva. Ogareva pozna ves okraj do zadnje vasice, zato ga kar med potjo sprašujem, da dopolnim Pavlovo poročilo.

Ogarev propoveduje:

„Neva vas je poslala lani za 1. maj trideset pionirjev v Trst, letos pa vadi za fizikalni nastop 36 pionirjev in 34 mladincev in mladink. Vsak drugi dan imajo vaje, katerih se redno udeležujejo! Tudi štiridesetčlanski pevski zbor se pridno pripravlja. Godbi iz Sv. Antona in Marežig sta se dogovorili, da se bosta skupaj učili in bo njihova skupina štela 50 članov!“

nov! Pravijo, da se bo njihovo igranje slišalo čez ves Trst. Novovaški fizikalniki so nepovedali tekmovalne krkavskim fizikalnikom, ki po vsem videzu ne bodo zadnji. Enako živo je v Borštu, kjer se pridno pripravlja 51 mladincev in 37 pionirjev. Ti so napovedali tekmovalne sosednim Truškam. Še nekaj iz Nove vasi! Tu so si člani koordinacijskega odbora napovedali medsebojno tekmovalno, ki obstaja v tem, kdo bo bolje izvedel svojo nalogo.

Ko sva se s šoferjem, na poti v Trst, ustavila na bloku na Skofijah, da nam pregledajo dokumente, nam v strumnem koraku ob petju stare partizanske koračnice pride nasproti lepa skupina deklet!

Takoj sem bil med njimi.

„Prihajate od telovadbe, kajne?“

„Da, od telovadbe.“

„In koliko vas je?“

„Telovadi 30, telovadcev pa samo 12 zaenkrat. To velja samo za Spodnje Skofije, ker na Gornjih Skofijah vadi 14 mladink, mladincev pa ne vemo, koliko.“ To je rekla vaditeljica in že so jo ubrale dalje. Ponovno je zadonela partizanska koračnica in v oddaljevanju vedno bolj pojemala, dokler je ni preglušilo brnenje našega avtomobila!

TRST SE PRIPRAVLJA

V prosvetnem društvu pri Sv. Ivanu je bilo v nedeljo dopoldne izredno živahno. Že na hodniku je bilo slišati: ena, dve, tri, štiri in uno, due, tre, quattro... Ko sem stopila v telovadnico, me je prevzela pestra slika: na sredi so elegantno telovadile mladinke, ki so prihitele iz vseh okoliških vasi, da ponesejo pridobljeno znanje med svoje tovarišice.

Na odru pa so mladinci odločno vinteli roke in iz še neizdelanih vaj je bilo slutiti simbolični pomen gibov, ki naj predstavljajo bodoče kladivarje tržaške usode. Skozi odprta vrata na verando pa je bilo videti marljive voditelje pionirjev in pionirk, ki so s svojimi pripravami za 1. maj še najbolj napredovali — pa saj ni čuda; k vztrajnosti so jih predvsem prisilili marljivi in navdušeni pionirski voditelji.

Ti naj bodo za zgled mladini, ki se po nekaterih krajih, kot na primer v Mačkovičah še do danes ni vključila v priprave za naš veliki praznik. Kaj čakate tudi mladinke in

mladinci v Lonjerju, Podlonjerju in pri Sv. Ivanu? Poglejte si pionirske družine v svojih krajih; ki so že en mesec pred 1. majem nastopile na odru!

Ne smemo pa biti krivični! Mladinke in mladinci v Riemanjih, Boljuncu, Dolini in Borštu, ki so se že lansko leto odlikovali, hočejo biti tudi letos na prvem mestu. Vsak večer prihajajo v telovadnico in njihove vrste se neprestano množijo. Tudi telovadna družina pri Sv. Anji je letos številčno precej napredovala. Vasi iz Brega naj se pa zavedajo, da imajo hude tekmece v Miljskem okraju, zlasti I. sektor, ki vadi v Ciamporah, zna odnesti prvenstvo.

Mladinke in mladinci, pionirke in pionirji, še je čas, da se pridružite velikim pripravam za našo manifestacijo. Zavedajte se, da moramo 1. maja, na praznik dela pokazati, da vrste naprednih sil na Svobodnem tržaškem ozemlju rastejo in da jih nobena sila ne bo mogla v napredovanju ovirati!

Površina in prebivalstvo slovanskih držav

Praga

V drugi svetovni vojni, v kateri so nosili prav slovanski narodi z narodi velike Sovjetske zveze na čelu največjo težo, v kateri so se rodili povsem novi odnosi med temi narodi in ki se je končala s popolno zmago nad fašizmom, so slovanske države močno spremenile svoje meje. Zanimivo je, ogledati si te spremembe, primerjati novo s prejšnjim pa odgovoriti na vprašanje, koliko je zdaj število prebivalstva v posameznih slovanskih državah.

Sovjetska zveza je merila pred vojno 21 milijonov 592.000 km². To je ogromna številka — saj pa tudi predstavlja eno čelo šestino vse na-

seljene suhe zemlje. Ob velikih zmagah sovjetskega orožja in sovjetske politike je naraslo ozemlje Sovjetske zveze v letih 1939—1945 za 692.000 km², to je le malo manj kot za trikratno površino Jugoslavije. Če gremo v Evropi kar po vrsti od severa proti jugu: Ob miru s Finsko je dobila Sovjetska zveza leta 1940 ozemlje, potrebno za varnost Leningrada in Murmanska, ob premirju 1944 pa je vrnila Finska še pokrajino Pečenge (Petsamo) na skrajnem severu, ki jo je bila Sovjetska zveza prostovoljno odstopila Finski po prvi svetovni vojni. Za sprejem v Sovjetsko zvezo so zaprosile leta 1940 baltičke države Estonija, Latvija in Litva, potem ko je bilo v njih ljudstvo prevzelo oblast v svoje roke. Te države je bila po prvi svetovni vojni odrgala mednarodna imperialistična reakcija od sovjetske oblasti proti željam prebivalstva in ustvarila v njih buržoazne republike. Po zmagovitem koncu vojne s fašistično Nemčijo je bilo vrnjeno Litvi ozemlje Klajpede (Memel), ki se ga je bil polastil Hitler leta 1939, Ruski SFSR pa je bilo priključeno mesto Koenigsberg, nekdanja prestolnica pruskih vladarjev, s pripadajočim teritorijem: v celem približno ena tretjina Vzhodne Prusije. Koenigsberg je bil lani v spomin na Mihaila Ivanoviča Kalinina, enega prvih in najodličnejših voditeljev sovjetske države in Komunistične partije, dolgoletnega predsednika Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSSR, preimenovan v Kaliningrad. Tudi drugi kraji so dobili nova sovjetska imena in tisoči ruskih družin so se že naselili in se še naseljujejo na tem ozemlju.

km² ozemlja, na katerem je živelo leta 1939 okrog osem in pol milijonov ljudi. Središče države se je tako pomaknilo močno (za skoraj 200 kilometrov) proti zapadu. Poljska je postala močna, trdna in enotna, res prava domovina poljskega naroda. Z vsem poletom, kakor so ga zmožne le države z ljudsko oblastjo, se je lotila Poljska naseljevanja svojih zapadnih pokrajin, iz katerih so Nemci deloma že sami odšli, deloma pa jih zdaj preseljujejo. Ob štetju 14. II. 1946 jih je bilo še 2.300.000, ob novem letu 1947 pa samo še 450.000. Približno en milijon Poljakov je živelo že prej v zapadnih pokrajinah; neprestano prihajajo novi naseljenci iz vseh delov Poljske; sem prihajajo Poljaki, ki so

se v skladu s pogodbo o zamenjavi prebivalstva odselili z ozemlja, ki je pripadlo Sovjetski zvezi, pa Poljaki, ki se vračajo domov iz najrazličnejših delov Evrope in ostalega sveta. Med drugimi je prišlo sem tudi 3000 poljskih družin iz Bosne, katerih prednike je bila nekdanja avstrijska vlada tam naselila pred 75 leti. Število Poljakov na zapadnem ozemlju torej neprestano narašča: ob štetju februarja 1946 jih je bilo 2.700.000, 1. novembra pa že 4.400.000. Danes je tudi ta številka že zastarela. Vsa Poljska meri zdaj 311.344 km². 14. II. 1946 je štela 23.622.334 prebivalcev; kakor pa smo videli, se je ta številka do danes že v marsičem spremenila.

Zveza enakopravnih republik

Leta 1939 so se združile s Sovjetsko zvezo starodavne beloruske in ukrajinske pokrajine, ki so bile tvorile reakcionarne panske poljske države. Češkoslovaška je leta 1945 sklenila z ZSSR pogodbo, po kateri se je Zakarpatska Ukrajina, imenovana v češkoslovaški ustavi Podkarpatska Rusija, ki je bila po prvi svetovni vojni prišla kot avtonomna edinic v okvir češkoslovaške republike, v skladu z željami svojega prebivalstva ter na podlagi prijateljskega sporazuma obeh držav znova združila s svojo davno domovino Ukrajino. Romunija je vrnila leta 1940 Sovjetski zvezi Besarabijo, ki jo je bila nasilno anektirala po prvi svetovni vojni, pa odstopila severno Bukovino, naseljeno z ukrajinskimi prebivalstvom. Te nazadnje nastete pridobitve so združile v skupni sovjetski domovini, v Ukrajinski SSR drugi največji slovanski narod, Ukrajince, ki so bili stoletja ločeni po političnih mejah. V Aziji je še med vojno (1944) zaprosila za sprejem v Sovjetsko zvezo in bila sprejeta Tuvinska ljudska republika, dežela med Mongolijo in Sibirijo (po nekdanjem ruskem nazivu Urjanhaj), v kateri je bilo ljudstvo že leta 1921 doseglo zmago v borbi za ljudsko oblast in svobodo ter ustanovilo svojo ljudsko republiko. Zmaga nad fašistično Japonsko je vrnila Sovjetski zvezi davne ruske zemlje Južni Sahalin in Kurilske otoke. Zdaj torej meri Sovjetska zveza 22.284.000 km². Na tem velikanskem ozemlju živi danes nad 200 milijonov prebivalcev. Prav točne številke ni mogoče navesti, ker se ljudsko štetje po vojni še ni vršilo. Da primerjamo s prejšnjim: leta 1939, pred vojno, je štela Sovjetska zveza na takratnem ozemlju 170.467.186 ljudi — prebivalstvo je torej naraslo za preko 30 milijonov. Naraslo pa je tudi število zveznih republik. Pred vojno je bilo 11, danes jih je 16. Po največjih spremembah in dopolnitvah sovjetske ustave, ki jih je sprejel Vrhovni sovjet ZSSR meseca februarja letos, se zdaj naštevajo posamezne republike v vrstnem redu po številu prebivalstva, ne več, kakor doslej, po datumu sprejetja v Sovjetsko zvezo. Tukaj podajamo pregled vseh zveznih republik po novem redu, v oklepaju pa navajamo dosedanje vrstne številke.

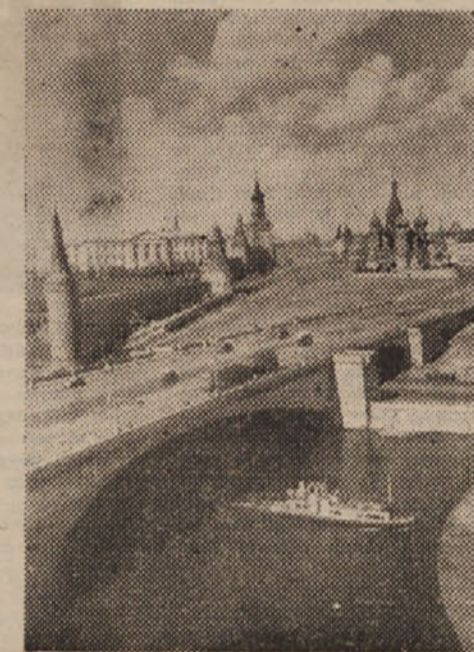
1	Ruska SFSR (1)	110.2	16.942
2	Ukrajinska SSR (2)	40.6	507
3	Beloruska SSR (3)	9.4	208
4	Uzbeška SSR (8)	6.3	411
5	Kazahska SSR (10)	6.1	2737
6	Gruzinska SSR (5)	3.6	74
7	Azerbajdžanska SSR (4)	3.2	86
8	Litovska SSR (14)	3.0	65
9	Moldavska SSR (13)	2.4	34
10	Latvijska SSR (15)	2.0	65
11	Kirgiška SSR (11)	1.5	201
12	Tadžiška SSR (9)	1.5	142
13	Armenska SSR (6)	1.3	30
14	Turkmenska SSR (7)	1.3	405
15	Estonjska SSR (16)	1.1	46
16	Karelo-Finska SSR (12)	0.5	192

Prebivalstvo je podano po stanju leta 1939, toda z upoštevanjem ozemeljskih izprememb: toliko je torej živelo ljudi leta 1939 v posameznih zveznih republikah na ozemlju, kakor ga ima Sovjetska zveza danes.

Nova Poljska

Razen za Sovjetsko zvezo, kjer je ljudstvo že v veliki oktobrski revoluciji prevzelo oblast v svoje roke, je za vse slovanske države največja sprememba vojnega časa v tem, da so bili odstranjeni reakcionarni režimi in da je zavladala v njih napredna demokracija. Od vseh je najbolj spremenila svojo obliko in značaj Poljska. Predvojna Poljska je merila 388.634 km² s 34.800.000 prebivalcev. Toda skoraj polovica tega ozemlja je bila naseljena z nepoljskim, pretežno beloruskim in ukrajinskim prebivalstvom, ki je prišlo v meje poljske države proti svoji volji in so ga reakcionarne vlade panske Poljske neprestano zatirale. Te zemlje so se že leta 1939 vrnilo v sklop Sovjetske zveze. Nova Poljska je opustila nesrečno politiko nekdanjih poljskih vlad; demokratska vlada je sklenila s Sovjetsko zvezo mejno pogodbo na podlagi narodnostne meje (opiraje se na tako imenovano Curzonovo črto). Na ta način je prišlo v Sovjetsko zvezo 180.000 km² bivše poljske države. Nova Poljska pa se je povečala na zapadu s starodavno poljsko zemljo, z ozemljem do Odre in Nise, ki ga je berlinska konferenca velikih treh postavila pod upravo Poljske in obenem določila, da se nemško prebivalstvo s tega ozemlja preseli. Na ta način je dobila Poljska 102.853

Naša domovina Jugoslavija

Moskva

Tretja po velikosti je Federativna ljudska republika Jugoslavija. Njeno ozemlje se je povečalo po določbah mirovne pogodbe z Italijo, do čim vprašanje jugoslovansko-avstrijske meje še ni rešeno. Pred vojno je merila Jugoslavija 247.542 km² in je imela po zadnjem štetju leta 1931 13.934.038 ljudi. Danes meri približno 255.000 km² in šteje približno 15.500.000 prebivalcev — toda to številko je treba smatrati za zelo približno, saj se novo štetje doslej še ni vršilo. S preureditvijo na demokratski in federativni podlagi se je Jugoslavija tudi na znotraj temeljito izpremenila. Navedimo tukaj številke za površino in prebivalstvo posameznih federalnih edinic (prebivalstvo po zadnjem ljudskem štetju 1931). Pri Hrvatski in Sloveniji pa je treba upoštevati, da Slovensko Primorje in Istra še nista priračunani, da gre torej za Jugoslavijo v starih mejah.

LR Srbija	5.742.878	88.563
od tega: avt. pokr. Vojv.	1.686.889	22.488
avt. obl. Kosmet	552.064	10.351
LR Hrvatska	3.413.305	52.539
LR Slovenija	1.144.298	16.229
LR Bosna in Hercegovina	2.323.555	51.564

LR Makedonija	940.958	26.494
LR Crna gora	360.044	13.839

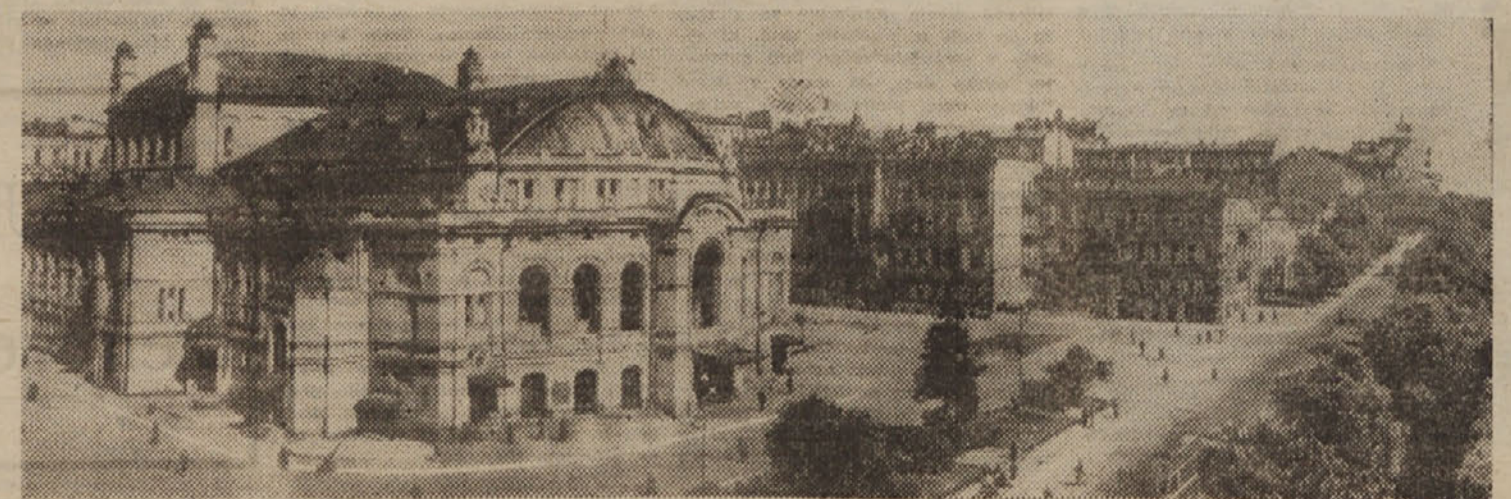
Češkoslovaška srce Evrope

Naslednja država po velikosti, Češkoslovaška, je merila pred vojno (pred letom 1938) 140.508 km² in štela leta 1930 14.004.179 prebivalcev. Med temi pa je bilo 3.300.000 Nemcev in 500.000 Madžarov. Državna površina se je spremenila z odstopom Zakarpatske Ukrajine Sovjetski zvezi, o čemer smo že zgoraj govorili, pa z neznatno spremembo madžarsko-češkoslovaške meje v češkoslovaško korist (tri vasi pri Bratislavi). Ni še rešeno vprašanje končne meje z Avstrijo in Nemčijo — Češkoslovaška zahteva neznatne mejne korekture —, pa tudi s Poljsko se bodo še uredila nekatera sporna mejna vprašanja, in sicer v roku dveh let, kakor je bilo sklenjeno ob podpisu češkoslovaško-poljske pogodbe pred nedavnim. Kar se tiče sprememb v številu prebivalstva je pomembno to, da je sklenila češkoslovaška vlada izseliti iz države Nemce in Madžare, razen tistih, ki so bili med vojno protifašistično usmerjeni. Ta sklep je tudi že izvršila, razen kar se tiče Madžarov, ker madžarska vlada zavira pogajanja o izmenjavi prebivalstva. Današnja Češkoslovaška meri torej približno 128.000 km² in šteje 12.300.000 prebivalcev (1. I. 1947). Med temi je Nemcev še 250.000, Madžarov pa 200.000. Padec v številu prebivalstva je torej predvsem posledica preselitve pripadnikov teh dveh narodnosti, češko in slovaško prebivalstvo pa je po številu v času 1930—1947 napredovalo.

Najmanjši ud

Bolgarija je po obsegu in prebivalstvu najmanjša slovanska država. Pred vojno je merila 103.300 km² s 6.078.000 prebivalcev (1934). Leta 1940 ji je Romunija vrnila Južno Dobružo, bolgarsko deželo, ki jo je bila od nje odtrgala leta 1913, ob drugi balkanski vojni. Mirovna pogodba je potrdila meje iz leta 1940. Tako torej meri Bolgarija zdaj 111.000 km² in ima po ljudskem štetju, ki se je vršilo 31. XII. 1946, torej pred nekaj meseci, 7.020.863 prebivalcev.

Vasilij Melik

Kijev

srce Ukrajine

GOSPA Z NAGELJNI

ROMAN CRONINA

V neki galeriji v Londonu je bila dražba umetniških del, med katerimi je po slovesu in vrednosti najbolj izstopala Holbeinova miniatūra, znana pod imenom Gospa z nageljni, delo slavnega slikarja Holbeina (1497—1548).

Ponudbe za sliko so neprestano rasle in ko je cena dosegla 7000 gvinej, se je pričela tekma med dvema kupcema. Bila sta to stari Bernard Rubin, trgovec s starinami, in Katarina Lorimer, lepa ženska pet in tridesetih let... Zmagala je Katarina.

Katarina je izšla iz skromnih razmer, sedaj pa je v razkošnem posloju vodila trgovino „Antika“ in bila zelo slavna kot strokovnjakinja v vseh vprašanih dekorativne umetnosti in slikarstva. Imela je mater, kateri je uredila vilo izven Londona, in nečakinjo, ki se je pravkar zaročila.

Predvsem ne pozabi pečenih mandeljnov, Katarina! In ker smo že pri tem, prinesi tudi sardelno pasto. Mi je tako všeč z opečeni kruhki! Tako dobri so v zimskih večerih s čajem, pri kaminu. Me še slišiš, Katarina, me poslušaj? Pozabila sem omeniti volno na tri nitke, za moje novo ogrinjalo. —

Katarina, ki je pazljivo poslušala, se je lahno nasmehnila.

— Dobro. Tvoja povelja se bodo izvršila. —

— Povelja? Glej, glej! —

— Glas je postal zopet jokajoč.

— Prosim te kako malenkost in ti takoj vzkripiš. Način, kako ti ravnaš s svojo materjo, presega vse meje, Katarina! Če bi še živel tvoj pokojni oče! —

— Že kar običajno omenjanje mrtvega očeta je Katarino razburilo.

— Mama! — jo je živahno prekinila.

— Napačno si me razumela. —

Nastal je kratek odmor.

— Saj nisi jezna?

— Ne, ne mama.

— V redu.

Vzdih olajšanja je stekel po žici.

— Sicer pa, to je razumljivo. Poslušaj? Halo! Ta prismojena gospodična na centrali naju neprestano prekinja. Lahko noč! Bog te blagoslovi, draga moja! In pečenih mandeljnov ne pozabi!

Katarina je majala z glavo in zopet obesila slušalko. Čeprav je njena mati postala nekoliko bolj znosna, odkar je imela lastno hišo in vse, kar je potrebovala, je vendar v njej prevladovalo prepričanje, da je večna žrtev. Zdelo se je, da kar uživa, kadar se pritožuje in z večnimi tožbami nad svojo usodo je marsikomu postala neznosna.

Katarina je pogledala na uro in odločno pregnala iz svojih misli vso zaskrbljenost. Zbrala je vso svojo energijo, stopila v kopalnico in odprla pipe. Čeprav se ji ni posebno ljubilo iti ven, vendar ne bi hotela za nobeno stvar na svetu pustiti Nancy na cedilu. Slekla se je v naglici in se potopila v vodo. Medtem ko se je njeno telo poživilo v topli vodi, je mislila

na svojo nečakinjo. Njeno čelo se je razjasnilo in nasmeh nežnosti se je pojavil na njenih ustnicah. Oboževala je Nancy, hčerko svoje starejše sestre Gracije, ki je bila proti materini volji poročila Joe Sherboda. Gracija je preživela z Joem petnajst srečnih let. Toda neka zla prerokba, ki je bila že zdavnaj pozabljena, se je uresničila: obadva sta našla smrt pri avtomobilski nesreči na neki podeželski cesti. Od tistega prežalostnega dne je Katarina posvetila vso skrb Nancy, ki je bila tedaj le še nežna štirinajstletna deklica. Nancy je uživala vso skrbnost in prizadevnost Katarine, ki ji je tudi omogočila obiskovanje tečaja za igralsko umetnost in ji na njeno neodjenljivo prošnjo končno dovolila — pred dvanajstim meseci — stopiti na oder. V svoji preveliki ljubezni je Katarina zamerila vsakomur, ki je menil, da ona s preveliko popustljivostjo kvari svojo nečakinjo. Zanj je bila Nancy najdražja in najboljša deklica na svetu in ni je bilo njej enake v lepoti.

Vendar ji je bilo čudno ob misli, da je Nancy sedaj že neka osebnost in da se vrača z Modre obale, potem ko je hladno oznanila svojo zaroko. Vsekakor pa je ne bi moglo doleteti nič boljšega, kot da se poroči in si čimprej ustvari lastno ognjišče, kjer bi z možem in otroki živela najlepša leta svojega življenja. Ničesar ni Katarina bolj topla želela in ta večer je ta njena želja bila še bolj goreča kot kdajkoli. Ko je prišla iz kopeli, si je krepko zdrgnila svojo lepo belo polt. Čutila je nekako hvaležnost napram temu telesu, polnemu zdravja, kateremu je dolgovala upiranje naporom in preizkušnjem zadnjih let. Oblačila se je bolj počasi kot ponavadi in izbrala je obleko, ki jo je bila na svojem zadnjem potovanju kupila v Parizu. Na splošno si ni dajala posebnega opravka s svojo toaletno.

Bila je mnenja, da nima niti časa niti posebnih vzrokov za bog ve kako eleganco, in včasih je nosila ponošene obleke, da je skoraj vzbujala smeh. To se je razlagalo kot izraz originalnosti ženske, ki je bila bogata in ki ji je bil usojen uspeh. Danes je hotela biti lepa zaradi Nancy. Ob pol devetih je bila gotova in pred umetniškim ogledalom iz Vauxhalla, ki je viselo nad njeno toaletno mizo, je ugotovila, da kljub sledovom utrujenosti, ki so ji bili preoralci lica, ni bila neprijetna za pogled. Nekaj temnih senc ji je podčrtavalo oči, toda njena polt, ki je ni poživila nobeno lepотно sredstvo, je bila čista in sveža. Lepa barva ustnic, ki so se odražale na bleščeci belini zob, je razodevala čisto in bujno kri.

Dež je bil ponehal. Lahen veter je osušil asfalt, ki je vabil na sprehod. Nič ni Katarini bolj ugajalo, kot krožiti po mirnih ulicah, toda ker se je bala za svoje lahke večerne čevljičke iz svile, ni podlegla skušnjavi. Poklicala je taksi in se dala prepeljati na Adelphi, kjer je stanovala Nancy v zadnjem nadstropju neke stare hiše v bližini John Streeta. Stavba, v kateri so bili predvsem uradi, ni imela dvigala, in Katarina je že na stopnicah razločila nejasne glasove iz stanovanja. Ko ji je ljubka Nancy sobarica odprla in ji je služabnik, najet za tisto priliko, odvezel plašč, je zapazila, da sta obe povezani sobi že polni ljudi, ki so bili precej hrupni in zrak je bil že ves zadimljen.

Katarina je komaj napravila nekaj korakov, ko ji je že pritekla Nancy naproti in jo prisrčno objela.

»Oh, Katarina,« je vzkliknila, »kako sem srečna, da te zopet vidim. Tako sem te pogrešala vse te dni.«

Katarina se je nasmehnila.

»Zakaj me pa potem nisi prišla obiskat? Ali se nisi vrnila že v sredo?«

»Zelo rada bi bila prišla, draga, toda nimaš pojma, kako sem zaposlena s ponavljanjem, z vajami, s Chrisom in z vsem ostalim.«

»Lahko si mislim.«

Katarina je nežno ogledovala Nancy. Ta večer je bila vsa žareča. Čeprav je imela šele štiri in dvajset let, je bila na višku svoje lepote. Obraz je bil ljubeč, toda izrazit, ličnice privzdignjene, oči podolgovate in modre, obrvi tenke in visoke. Lasje, pobarvani po zadnji modi, so se svetili kakor zlate niti. Majhna usteca so bila škrlatno rdeča, kajti z rdečilom ni štedila. Pod navidezno brezbriznostjo je njeno telo drgetalo od živahnosti.

»Veš,« je rekla Katarina s šaljivo resnobo, »jaz sem vedno mislila, da ti bo tvoja umetnost nadomestila moža.«

Nancy je bruhnila v smeh.

»To je res. Vendar me to ne bo oviralo, da ne bi poročila Chrisa.«

»Glej, glej,« se je smehljala Katarina in pogledala okoli sebe. »Toda kje je ta Chris?«

»Smešno! Ti se nikoli ne spoznaš med mojimi prijatelji. Stavim, da ga ne boš spoznala.«

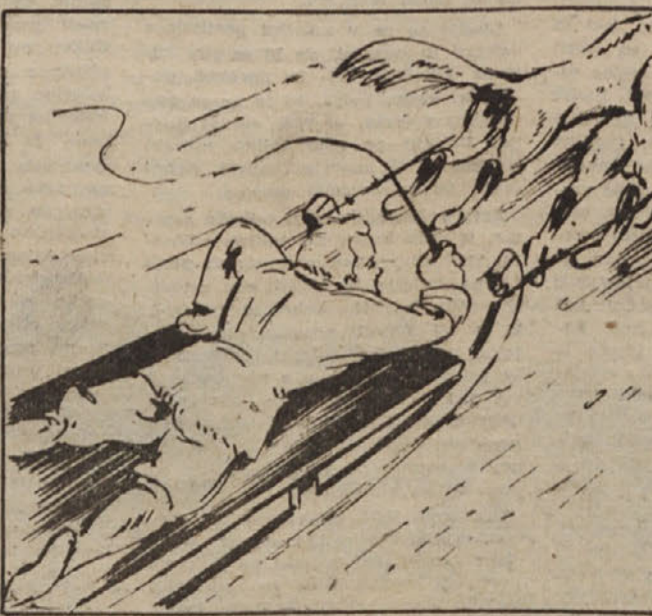
»Če je človek kot se spodobi,« se je zabavala Katarina, »se mi zdi, da bi moral on mene spoznati.«

V tem hipu je vstopilo nekaj novih gostov. Nancy se je s poredno kretnjo oprostila od Katarine in jim šla hitro naproti.

JACK LONDON: KRIŠTOF DIMAČ

Dimac je predirjal miljo za miljo in izmenjal vprego za vprego. Postalo je že popolnoma svetlo, toda o Velikem Olafu ni bilo ne duha ne sluha. Šele ko se je bližal poslednji preprežni postaji, je zagledal, kako jo bliskovito zapušča pasja vprega. Dimac je naglo vpregel svoje poslednje najboljše pse in se zagnal za Olafom. Prehiteti ga se mu je zdelo nemogoče, saj je bil daleč naokrog znan kot najboljši prevoznik, rojen pasji priganjač. Dimac je vzpodbujal svoje živali k večji hitrosti in se vedno bližal Olafu, dokler mu ni bil skoraj tik za sanmi. Kar čudno se mu je zdelo, da se Olaf nič ne razburja, a kmalu se je nehal čuditi.

Da bi Olaf tega ne vedel? Spreletela ga je temna slutnja. Spoznal je grozno nakano šele tedaj, ko se je nenadoma pojavila izza kupa snega nova pasja vprega: Veliki Olaf je imel pripravljeno svežo vprego, za katero niso vedeli niti tisti, ki so stavili nanj. Dimac je bil je sikaje živignil preko pasjih hrbtov.

Kajti tri milje pred Dawsonom se je Olaf dvignil in s kletvijo zavihtel bič nad psi. Dimac se je zadovoljno nasmehnil, ker je dobro vedel, da bi smel to sredstvo uporabiti šele zadnjih par sto čevljev pred ciljem.

PRIPREDIL IN NARISAL: MILKO BAMBIČ

Obupno se je trudil prehiteti Olafa, med tem ko se je ta pripravljal, da preskoči z enim sani na druge. Z bičem in besedo je Dimac nagnal pse, da so ga dohiteli in potem dirjali vstric. Olaf se pri tako vratolomni naglici ni drznil preskočiti na sani, ki so drvele poleg njega. Predobro se je zavedal važnosti skoka. Ako bi zgrešil in omahnil v sneg, bi Dimac hipoma šinil naprej in tekma bi bila izgubljena. Primerjal je Dimacove pse s svojimi in spoznal, da jih je preveč utrudil. Ali naj tvega skok?

Spijanski roman

DVOBOJ

ŠEJNIN

4

Leontjev se je vozil v Moskvo k preizkušnji topa, ki ga je sam sestavil. V vlaku se je seznanil z dvema sopotnicama: prva se mu je predstavila kot Marija Sergejevna, žena profesorja Zubova, druga je bila Natalja Mihajlovna, žena nekega moskovskega zdravnika. Preizkušnja topa je silajno uspela. Obšel pa je Leontjeva nemir, ko je zvedel, da je žena Zubova že pred leti umrla.

V Sofiji sta se sestala nemška vohuna: romunski veletrgovec Petronescu in lastnik kino-gledališča priletni Popandopulo. Petronescu je dejal, da morata najti nekega ruskega izumitelja.

Leontjev je dobil poziv na fronto, da ugotovi bojno svojstvo topa. O njegovem odhodu je Marija Sergejevna takoj brzojavila v Sofijo.

Ob 20. uri 30 minut je brzojavko sprejel sofijski mestni brzojavni urad, kmalu nato pa je brzojavni sel odhitel z motociklom v Balkansko ulico. Na trkanje je prišel ven sam gospod Rusakov — bradat možki z bakrenordečim nosom in zabuhlim obrazom. Na kilometer daleč je smrdel po žganju, česnu in še po drugih, prav neprijetnih duhovih.

Vzel je brzojavko, nekaj zarentačil in zaloputnil vrata na nos slu, ne da bi mu dal napitnino.

Uro pozneje je prišel v varietetni bar »Londra« nekí človek in prosil vratarja, naj pokliče gospoda Petronesca, ki se je zabaval tam z neko damo. Petronescu je stopil v vežo, prebral brzojavko in v hipu mu je pot zalil obraz. Otrl si je čelo s prtičem, ki ga je imel v rokah, poklical plačilnega natakarja, se opravičil svoji dami, zapustil bar in sedel v taksi.

Tisto noč je sofijski mestni brzojavni urad sprejel dolgo brzojavko, naslovljeno v Bukarešto. V brzojavki je stalo, da je Sergej začasno ustavil svoje posle in odpotoval, da poišče nove trgovske prostore. Spričo tega je za pogajanja na razpolago v tistem kraju, kamor je odpotoval točno ob 10. uri 12 minut.

Kmalu nato so dostavili v kabinet načelnika nekega oddelka nemške obveščevalne službe dešifrirano poročilo iz Moskve, ki je prišlo preko Sofije in Bukarešte. V tem poročilu je stalo, da je izumitelj Leontjev odpotoval na fronto z vojaškim avtomobilom št. 1012 in da je ta odhod bržčas v zvezi z bojno preizkušnjo njegovega izuma. Rajon fronte, kamor je odpotoval, ni še znan.

Načelnik oddelka je dvakrat prebral poročilo, nekaj neodbravajoč zamrmral, nato pa rekel podrejenemu uradniku, ki mu je bil prinesel ta dokument:

— Rajon fronte ni znan... Vrag te nosi! Poglavitno je neznano... Zelo se bojim, da ne bo ta rajon v najkrajšem času še predobro znan. Po vsem sodeč, mora biti to neka hudičeva priprava. Treba je opozoriti štab.

Naglo si je oblekel plašč in šel iz kabineta.

5. Na fronti

Avto je naglo drvel naprej. Na obeh straneh ceste so se razprostirala apriliska polja in mlade goščave. Mimo so hitele prijazne vasi, po sivem cestnem asfaltu so drveli številni avtomobili. Tu si videl tovrne vozove vseh znamk, okretne avtomobilčke z majhno porabo goriva, štabne »Emke« in skakajoče toponose »Willise«. Resna dekleta, z obrazi, zagorelimi od jesenskega sonca, ki so jim zato pravili »Indijanke«, so urejevale promet.

Na kontrolnih prehodnih točkah so »Indijanke« strogo pregledovale dokumente, potne liste in šofer-ske izkaznice. Vanja Safronov si je zelo prizadeval, da bi izvabil iz njih kakšen nasmeh ali besedo, toda njegova prizadevanja so bila na žalost brez uspeha. Dekleta so ostala resna, le na poslednji Vanjin stavek: »Ne bodi vam dolg čas, Vanjuška bo mislil na vas«, so se poredno nasmejale, ali samo z očmi.

In zopet se vleče frontna cesta, jesenski veter bije v obraz, vstric, spredaj, zadaj in nasproti drve neprestano avtomobili, ropočejo tanki, z glasnim pokanjem lete mimo motocikli oficirjev, ki vzdržujejo zvezo. Tu živi in diha fronta.

Tu pa tam stoje cele vrste avtomobilov. Na njih spe vzravnano sedeči šoferji zagorelih in od vetra ožganih obrazov. Ti mladi ljudje so že neštetokrat vozili ob frontni črti rdečearmejske, artilerije, igralce frontnih brigad, bolničarke, živila in strelivo.

Leontjev je prišel v naznačeni kraj zvečer. Poveljnik brigade, polkovnik Sviridov, ki je bil že prej opo-

zorjen na njegov prihod, je pričakoval izumitelja. V utrjenem zakopu je bila pogrnjena miza in pripravljena večerja, v kotu pa so bile vidne bele rjuhe skrbno pripravljene postelje.

Gost je odklonil večerjo. Ves nestrpen je hotel videti topove. In poveljnik ga je peljal na postojanke, kjer so bili zamaskirani novi »L-2«.

Leontjev je pregledal račune topov, se pogovoril s poveljnikom in napravil nekaj pripomb. Zaradi bližnje bojne preizkušnje je bil vedno bolj nemiren. Ob 5. uri 00 minut je bil na poveljnikov ukaz določen čas za prvi poseg »L-2« v boj. Ti topovi so imeli »prvo pozdravno besedo«, kakor se je izrazil polkovnik Sviridov.

Vse priprave so bile že končane. Nizi nabojev so bili že pri topovih. Mehaniki so zadnjikrat — koliko je bilo teh »zadnjikratov« — preizkušali mehanizme. Komandirji vseh topovskih računov so točno uravnali ure. Dežurni vojaki so obšli postojanke in strogo prepovedali kaditi na prostem, prižigati svetilke in vžigalice. Jesenska noč je legla na taborišče in moštvo je dobilo ukaz, naj gre počivat.

Leontjev in Sviridov sta šla k zakopu. Preden sta stopila navzdol, sta molče postala pri vhodu. Na nočnem nebu, nekje nad njima, so zelo visoko brneli motorji mimo letočih letal. Jasno se je slišalo pretrgano tuljenje nemških bombnikov, letočih na vzhod. Zamenjalo jih je nato enakomerno, zvonko brnenje naših letal, ki so šla na zahod. Prvi in drugi so hiteli natovorjeni z bombami proti kraju, ki so ga nameravali obstreljevati.

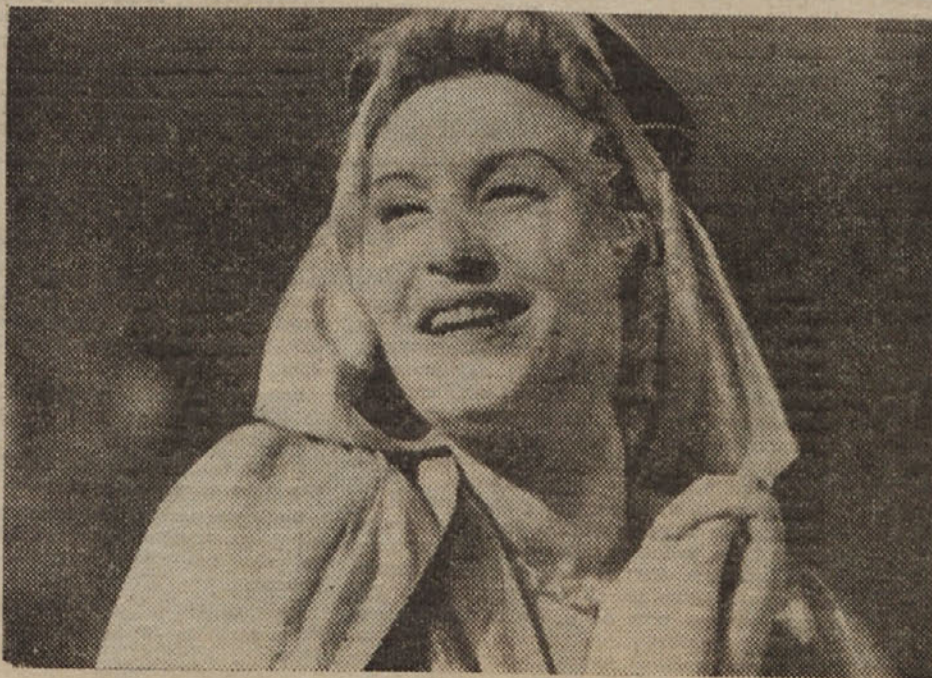
— Kolikokrat se srečajo ti zračni prevozi! — je pripomnil z nasmehom Sviridov. — Vsako noč slišim to muziko. Mi vozimo bombe na zahod, oni na vzhod. Pojdiva spat, tovariš Leontjev.

— Da, spat, tovariš komandir, — je odgovoril Leontjev in šel v zakop.

6. Kombinats pri Smolensku

Pred davnim časom, dolgo pred odpravo nevoljnštva, so knezi Belokopitovi zgradili trideset kilometrov proč od Smolenska razkošno graščino. Pripovedovali so, da je zidal to graščino — gosposki dom, grajske pritikline, čudovite paviljone — nek Italijan, ki ga je knez za drag denar pripeljal iz svojih potovanj v inozemstvu. Knez pa je rad potoval in mnogo. Morda je bil prav zaradi tega njegov dom sezidan neskladno. Knez je hotel, naj bi bil podoben srednjeveškemu viteškemu gradovom — s stolpi, razglednimi balkoni, tajnimi sobami, — in dvorcem poljskih velikašev, kakršni so se še do sedaj ohranili na Voliniji in v Zahodni Belorusiji, pa italijanskim palačam, ki jih je večkrat občudoval v Benetkah.

Italijan, pravijo, se je dolgo prepiral s knezom in se jezil, toda knez je bil trdega in svojeglavega značaja. Ko se je Italijan prepričal o tem, je pljunil na čistoto sloga in je postavil v dveh letih nenavadno stavbo, ki je bila istočasno podobna viteškemu gradu in »palazzu«. Ko pa je bilo vse končano, je knez sezidal novo, razkošno hišo, kjer je prirejal lovske zabave.

balete s podložniki in tmetne ognje. Na ta slavja se je zbiralo vse odlično plemstvo iz okolice in se gostilo pri knezu dober teden.

In od tistih časov štrli v zrak trideset kilometrov od Smolenska to čudaško kamenito poslopje, nakazno, kakor je bil značaj njegovega prvega gospodarja. Je to ogromna stavba v tri nadstropja in še z nekim nadzidkom, s stolpi in obokanimi podzemlji, dvonadstropnimi dvoranami z balkoni in marmornimi stebri, s skrivnimi vrati in podzemnimi prehodi.

Po revoluciji so dolgo razmišljali, kaj bi napravili s to čudno hišo. V njej so se zapovrstjo nastanili vaški sovjeti, šola traktoristov in kolhozni-sovhozni teater. Skušali so napraviti tu celo dom oddiha Zveze poljskih in gozdnih delavcev, zakaj hiša stoji na lepem mestu. Toda gostje so se pritoževali, da spominja stavba preveč na ječo in trdnjavo in to da slabo vpliva na živčni sestav.

Dom oddiha so premestili drugam in od tedaj je bilo to poslopje prazno. V ogromnih dvoranah in mračnih, obokanih sobah, so se hudo razplodili nefopirji, podgané in druga nesnaga in hiša je stala v globokem molčanju, kakor da nekoga pričakuje.

Ko so prišli Nemci, so sprva izpremenili gosposko hišo v vojašnico, pozneje pa se je pripodil z avtomobilom neki SS-ovski general, obšel vso hišo, si ogledal podzemlja, nekaj odobravoč zamrmral in odšel.

Nekaj dni pozneje so vojaštvo premestili drugam in hišo so zasedli drugi Nemci. Graščino so od vseh strani zagradili z bodočo žico in postavili vse naokrog straže, ki niso nikogar pustile noter. Tudi vsak nemški oficir ni imel vstopa.

V hiši so se naselili neki čudni ljudje, med katerimi so bili mnogi v civilnih oblekah. V podzemlju se je nastanilo urno postarno človeče z imenom Štefan, osebnost tako rekoč evropskega slovesa. Bil je znan policijam vseh dežel in vseh mest Evrope kot visoko kvalificiran ponarejevalec denarja. Nemci so ga našli v neki pariški ječi, kjer je prebijal kakor že tolikokrat svojo običajno kazen. Od tedaj je delal pri Nemcih v svoji pravi stroki.

V podzemlju so pod vodstvom gospoda Štefana izdelovali ponarejene bankovce — sovjetske stotake, turške lire, švedske krone...

Herr Štefan je imel na razpolago litografske in vrezovalne stroje najnovejše konstrukcije, holenderje za vročo obdelavo papirja, — skratka, delo je bilo postavljeno na široko podlago.

V podzemeljskih labirintih na drugi strani hiše so bili prav tako marljivo na delu. Tam so izdelovali ponarejene sovjetske in partijske dokumente, fotografski laboratorij pa je tiskal »fotodokumente sovjetskih zverstev«, ki so jih spretno uprizarjali gestapovski strokovnjaki.

Tam so tudi izdelovali posnetke »slavnostnih in navdušenih sprejemov nemških vojsk od prebivalstva v zasedenih sovjetskih rajonih«.

V paviljonih in prizidkih graščine so se nastanili drugi odseki tega čudovitega kombinata. V tem je bila šola z internatom za prebežnike in diverzante, v drugem so se vadili radiotelegrafisti-kratkovalovniki, v tretjem so izdelovali maskirane oddajnike v podobi omarič, kovčegov, kmetskih skrinjic, godalnih škatlic in temu podobno, ki so jih izročili vohunom in diverzantom, katere so prenesli v sovjetsko zaledje.

V parku so postavili visok stolp, kjer so se vadili padalci. Učil jih je nek mlad rjavolas dolgin v feldvebelski uniformi. Med bodočimi padalci je bilo mnogo docela izprijenih ničvrednežev. Bili so med njimi postarni bradači iz vrst bivših mahnovcev, petljurovcev in druge sodrge, ki so jih nabrali v raznih mednarodnih zakotjih.

Bradači so lezli na stolp precej neradi, in ko so se povzpeli na najvišjo ploščad, so se obotavljali.

— Šneler! — je vpil od spodaj s hripavim glasom rjavolasi dolgin. — Šneler!

In obsul jih je s psovkami v ruskem jeziku. Čim

je bila kakšna skupina vohunov izučena, so jo odpravili na frontno črto, oč koder so jih prepeljavali v sovjetsko zaledje. Najprej so vohuni prišli v oblačilnico kjer je vsakdo prejel sebi odgovarjajočo obleko.

Od tu so odhajali že docela opremljeni. Postarni izčrpani slepci z bandurami stare vedeževalke z zamaščenimi kartami, potepajoči se godci z godalnimi skrinjicami in goslimi, »milični delavci« v polni uniformi in preskrbljeni z odgovarjajočimi dokumenti, »rdečearmejski« v obnošenih uniformah, kakor da so se pravkar rešili »iz okolitve«. Bili so med njimi celo mladoštrniki. Vsi pa so bili izučeni za svojo vlogo, vsakdo med njimi je imel določeno nalogo in dodeljen je bil k določenemu rajonu.

Berilo koristno vzgojno sredstvo

Vzgojitelji in starši imajo iste interese, da vzgoje otroke v poštene, delavne in koristne člane človeške družbe, ki bodo znali pridobiti te vojne uporabiti sebi in vsemu človeštvu v prid. Če bodo starši in vzgojitelji skupno delali, bo uspeh zagotovljen. Različna vzgojna sredstva imamo, toda med najvažnejše spada nedvomno knjiga.

Ni pa vseeno kakšno knjigo otroku pripravljamo, zato je najbolje, da jo starši prej sami prečitajo. Ker pa to večkrat ni mogoče, imamo za to organizacije, ki nam pomagajo z nasveti, n. pr. roditeljski sveti, ženske in mladinske organizacije. Starši naj se zavedajo, da jim ne sme biti žal časa, ki bi ga posvetili svojim otrokom, kajti otrok je naša najvažnejša skrb v življenju.

Otroka začnemo vzgajati že v najnežnejši dobi s pripovedovanjem in slikanicami.

Do 8. leta ga zanima predvsem pravljicni svet. Sicer budimo s pravljicami v otroški duši fantazijo, ki je pogoj za vsako produktivno delo, toda paziti moramo, da ne ostane otrok samo v pravljicnem svetu, ker bi ga to preveč odmaknilo od stvarnosti. Zato moramo že v prvi dobi pripovedovanje vskladiti z resnico. Če n. pr. otroku pripovedujemo pravljico o mačehi, ki je pognala pastorko sredi noči v hudi zimi v gozd in kako se je nenadoma pojavila vila in natresla jagod in zlata, ne bo to vplivalo na otroka vzgojno. Zakaj ne? Ker delamo s tem večkrat mnogim mačeham krivico, ker otroka živčno preveč utrudimo, in kar je glavno, ko se bo otrok znašel v težkem položaju, bo čakal, da mu pride rešitev sama po sebi. In ta neodločnost ga bo spremljala vse življenje. Zato je najbolje, da otroku povemo resnično zgodbo in mu prikazemo življenje in borbo kakega duševnega velikanca, ki se je znal iz najbednejšega življenja, zapostavljen in preganjan, dvigniti sam, z lastno voljo, s svojo sposobnostjo in vztrajnostjo do vodilnega mesta v kulturi in politiki. Za primer naj nam bo življenje in delo M. Gorkega ali pa naš Ivan Cankar. Ob branju njegove knjige „Moje življenje“, ki je zelo primerna za mladino, bo otrok obstal, občutil in se vživel v vse tiste socialne probleme, ki jih je Cankar tako čudovito in obenem tako preprosto prikazal.

Take zgodbe iz resničnega življenja bodo

imale nedvomno pozitiven vpliv na našo mladino.

Zanimanje za potovanja in izredne dogodke tudi lahko usmerimo v spoznavanje resničnega življenja.

Knjig, ki nam bodo pomagale pri vzgoji naše mladine, imamo v slovenski literaturi mnogo. Zato poskrbimo, da ne bodo naši otroci segali po manj vrednem čitivu; pomagajmo jim pri izbiri!

Prepričali se bomo, da je dobra knjiga najboljši vzgojitelj.

Velikonočni pirhi

Pri mnogih narodih je navada, da za veliko noč barvajo jajca z rdečo ali kako drugo barvo; tudi pri nas je tak običaj že iz davnih časov. V Belu Krajini celo rišejo na že pobarvana jajca razne ornamente, ki so zelo zanimivi. Takim pirhom pravijo potem: pisanice.

Pirhi so nekak okras velikonočne mize, ki si ga more privoščiti skoraj vsaka družina. Toda kdor misli, da je barvanje jajc popolnoma enostavna stvar, se moti. To delo je najbolje opraviti na veliki petek, kajti velikonočno soboto računamo že kot praznik in tedaj ni več časa za podobna opravila. Zato naj gospodinje že dan prej namočijo barvilo v hladno vodo, najbolje v deževnico ali rečno vodo. Naslednje jutro damo barvo kuhati. Čim dalj časa se bo barva kuhala, tem lepše bodo jajčka pobarvana. To velja posebno za tista, ki jih barvamo z rdečo barvo. Da se barva ne bi luščila od lupine, je dobro, če denemo v barvilo malo stipse. Jajčka, ki smo jih medtem posebej skuhal v vreli vodi, moramo lepo oprati v drugi vodi, in sicer s krtičko, da ne bi na njih ostali nepotrebni madeži. Šele zatem jih denemo v posodo, kjer smo kuhali barvo; najbolje je, če vse to delo opravljamo v kakem starem, glinastem loncu, kajti barvilo pušča sled za seboj in je škoda oljše posode za to. — Spuščali bomo jajčka v lonec polagoma in to največ 12-15 naenkrat, ker imajo drugače v loncu premalo prostora in tudi lahko počijo. Nato kuhamo jajca na slabem ognju najmanj deset minut. Že pobarvana jih zajemamo z luknjčasto zajemalko in jih polagamo na kak star krošnik, dokler vsa tekočina ne odkaplja z njih. Končno jih obrišemo s čunjno, namočeno v olju in drgnemo s flanelasto krpo, da se lepo svetijo.

Jedilna soda v gospodinjstvu in zdravstvu

Jedilne sode ali „Sode bikarbone“, kakor se po zdravniško imenuje, ne smemo zamenjavati z navadno pralno sodo ali celo s kuhinjsko soljo. Soda bikarbona je bel prašek, ki ga dobimo v vsaki drogeriji, pa tudi v sleherni trgovini z živili. Brez jedilne sode bi ne smelo biti nobeno gospodinjstvo. Z njo si tollkokrat lahko pomagamo v potrebi in zadregi.

V gospodinjstvu

Najpogosteje rabimo jedilno sodo, kadar hočemo, da se nam hitreje skuha kaka jed, posebno suh grah ali zelo star fižol. Med kuhanjem dodamo jedi noževo konico te sode in jed je hitreje kuhana. Nekateri ljudje dodajajo sodo skoro sleherni jedi, kar pa ni priporočljivo, ker se potem želodec privadi na to dražilo in se poleni. Dobro noževo konico pa jo dodamo vsaki močnatji jedi, če želimo, da bi nam jed nekoliko narasla. Soda se posebno dobro obnese v žličnikih in ometih.

Jedilno sodo uporabljamo tudi namesto kvasu. Večkrat se zgodi, da nam zmanjka kruha in nimamo kaj dati otrokom, ko se vrnejo lačni iz šole. Tedaj napravimo iz kakršnekolik moke gosto tekočo testo, dodamo na vsak četrt kilograma moke pičlo čajno žličico jedilne sode, dobro zamešamo in z zajemalko ulijemo na vročo mast v ponvici. Pečemo na majhnem ognju, pokrito in ko je pogučica na eni strani postala lepo rumena, jo obrnemo še na drugo stran in dopečemo. Če v take pogučice zamešamo še jajce ali malo maščobe, bodo zares dobre. Uživamo jih namazane z marmelado ali posute s sladkorjem. Če bi dobili otroci, ki gredo jutraj v šolo, h kavi tako toplo pogučico, bi vse dopoldne ne bili lačni in bi se laže učili.

MODA

ZELO ENOSTAVNA IN OKUSNA OBLEKA IZ KARIRANEGA BLAGA V DVEH BARVAH. IZREZ OKOLI VRATU JE ORIGINALEN IN IZ ENOBARVNEGA BLAGA, KAKOR TUDI PAS, ZEPI IN NAŠIVKI PRI RAGLAN ROKAVIH. TUDI NA KRILU SO PRIŠITE TRI ENOBARVNE PROGE. — TORBICA JE USNJENA, LAHKO PA TUDI IZ BLAGA V POLJUBNI BARVI

NEKAJ O NOGAVICAH

Sedaj, ko je z nogavicami še treba štediti, nam bodo koristili naslednji nasveti. Paziti moramo, kako nogavico oblačimo. Previdno jo potegnemo čez peto, potem pa z obemo rokama čez koleno. Paziti moramo, da nimamo predolgih nohtov na nogah, da pri oblačenju ne poškodujemo nogavic. Pripenjamo jih previdno, vedno le na dvojnem robu nogavice; ako je nogavica kratka, je ne smemo preveč napeti, bolje je, ako jo podaljšamo.

Nogavice je treba pogosto prati, ker pot in izloček kože tkanjino razjeda in se ta mnogo hitreje strže. Dobro je, ako nogavice pred pranjem zašijemo, ker se nam majhna luknjica pri pranju lahko zatrga v veliko luknjo. Pri pranju pazimo tudi na nohte in prstane, da z njimi ne poškodujemo nogavic. Ako peremo več parov nogavic hkrati, izberemo najprej

Jedilna soda v zdravilstvu

Jedilna soda vsebuje neprecenljive zdravilne vrednosti. Kolikih težav bi nas rešila soda, če bi jo znali pravilno uporabljati. Koliko ljudi toži o zbadanju v prsih, okoli srca in v vsem prsnem košu. Ljudje ne morejo spati na levi strani, duši in boli jih. Posebno pri ženskah so bolečine okrog srca kaj pogoste. In žene obupujejo in se vlačijo kakor sence okrog. Zbodljaji in bolečine pa niso pogosto nič drugega kakor plini ali vetrovi, kakor jim pravimo po domače, ki so nastali v želodcu morda zaradi slabe prebave ali kakega drugega vzroka. Ti plini zaidejo iz želodca med tkivo in dosežejo srce. Zbadanje okrog srca in bolečine, ki so s tem združene, so zelo neprijetne in spravljajo človeka v obup. Jedilna soda nam v kratkem času odpravi vse te tegobe! Noževo konico jedilne sode ali četrtino čajne žličice jo raztopimo v nekaj žlicah vode in popijemo. Nekateri položijo jedilno sodo kar na jezik in popljejo nato nekoliko vode. Že po nekaj minutah bomo opazili, kako se nam iz želodca dvigajo plini drug za drugim in kmalu nam bo odleglo. V začetku zdravljenja ponovimo to zopet čez dobro uro, potem pa vsak dan po enkrat, dokler nismo spravili iz sebe vseh plinov. Včasih traja to nekaj dni.

Pa tudi če nam kaj teži želodec, če nas obhajajo slabosti, vzamemo noževo konico sode in kmalu nam bo bolje. Toda jedilna soda je tudi škodljiva, če jo vzamemo preveč in pre pogosto.

Jedilna soda za čiščenje zob

Z jedilno sodo čistimo naravno in umetno zobovje. Tudi zobozdravniki to priporočajo v ta namen. Na dan nasujemo malo količino te sode in s ščetko namočeno v topli vodi pobereemo ta prašek z dlanj in drgnemo po zobeh od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor, da ne ranimo s ščetko dlesna. Jedilno sodo uporabljamo za čiščenje zob le po nekajkrat na teden. Ostale dni izpolnimo z navadno zobno pasto, ali pa samo z vodo in ščetko.

Jedilna soda kot prva pomoč

Raztopimo jedilne sode uporabljamo tudi za obkladke pri udarcih, odrgninah, oparninah in izvinih udov. Na četrt litra vode vzamemo žlico jedilne sode in ko se je dobro raztopila, namočimo vanjo mehko krpo in položimo na bolno mesto. Čez to mehko krpo položimo še drugo suho, zavežemo in bolnik naj počiva.

Če bomo upoštevali omenjene nasvete, bomo marsikomu olajšali bolečine.

Higijena nog

Za vsakega človeka je velike važnosti, da ima zdrave noge. K temu pa pripomore predvsem skrbna nega.

Važno vlogo ima umivanje nog. V vročih dneh, pri sončarici, pri srčnih hribah in podobnih slučajih bomo vzeli mrzlo nožno kopaljo.

V vročih dneh in pri dolgi hoji se razbole blazinice na nogah. Te bolečine ublažimo, ako boleča mesta drgnemo s kafrovim špiritom ali kafrovim mazilom.

Vnete blazinice pa zdravimo z olupljeno in na kolobarje zrezano limono. Na vneto mesto položimo limono in zavežemo z belo krpo. Ako pustimo citronovo kislino dalje časa delovati, zgine oteklina in blazinica postane manj boleča in občutljiva.

Pri dolgi hoji, na primer pri izletih, se zaradi gub v nogavicah ali čevljevih naredi kaj radi boleči mehurji. Osebe, ki imajo občutljivo kožo, naj si pred izletom ali potovanjem namažejo noge s kako neslano maščobo (toj, vazelin). Ako se pa naredi mehurji, jih ne smemo nikdar prerezati. V sili si pomagamo tako, da z razkuženo iglo, ki je vdeta z močno svilen nitko prebodemo mehur, da vsa tekočina odteče. Prazen mehur zbrišemo in namažemo z mazilom.

Gospodinjški nasveti

Kava ostane diseča, ako vržemo vanjo pri praženju malo sladkorja. Sladkor tvori na njej nekaj ovoja in kava se lepo leskeče.

Kako gredimo s kavo: Na 10 dkg kave v zrnu dodamo 2 dkg posušenega in na drobne kocke zrezanega belega kruha in skupaj pražimo. Kruh se navzame kavinega vonja in ima isti okus kakor kava. Kadar tako kavo kuhamo, nam ni treba dodajati cikorijske ali žitne kave.

Žitno kavo ali cikorijsko damo vedno v mrzlo vodo, da se dobro prekuha. Ko je vrela deset minut, dodamo prave kave, premešamo in takoj odstavimo.

Prava kava tudi več izda, če jo pred mletjem nekoliko pogrejemo.

Kava lepše diši, če damo vanjo arne soli, preden jo nalijemo vskodelce.

In glej! Ostudni hrošč se je mahoma spremenil v prekrasno ženo, ki je podala nesrečni princesi roko in ji velela z glasom polnim usmiljenja: »Pojdi z menoj!«

Kraljica kresnic je vodila princeso v kristalen grad, ves zavit v črmino. »Poglej, nesrečnica, tu ležijo moji otroci, ki so v groznih mukah umirali v tvojo zabavo.

Princesa se je ozrla okrog sebe. Po neizmerno veliki dvorani so se vrsile krste, a v njih so ležali mladi mrtveci. Dolgo jih je gledala, nato je pa vroče zaihtela.

Spoznala je, koliko gorja je povzročila s svojo kruto igro. Skrušena je padla pred kraljico na kolena: »Pre-svetla, povej, kako naj popravim storjeno krivico!«

»Vzemi to srebrno srce, v katerem so kamenčki brez sijaja! Z dobroto in ljubeznijo boš prižgala tem kamenckom sijaj, a mojim otrokom boš vrnila življenje!«

Kraljica je izročila Sobetidi čarobni nakit in jo poljubila na čelo. Poljub jo je spekel kot ogenj, da je preplašeno dvignila oči. Toda kraljice kresnic ni bilo nikjer več.

Trst, 3. malega travna 1947

Priloga Ljud. tednika

7

Povest partizanske zvestobe

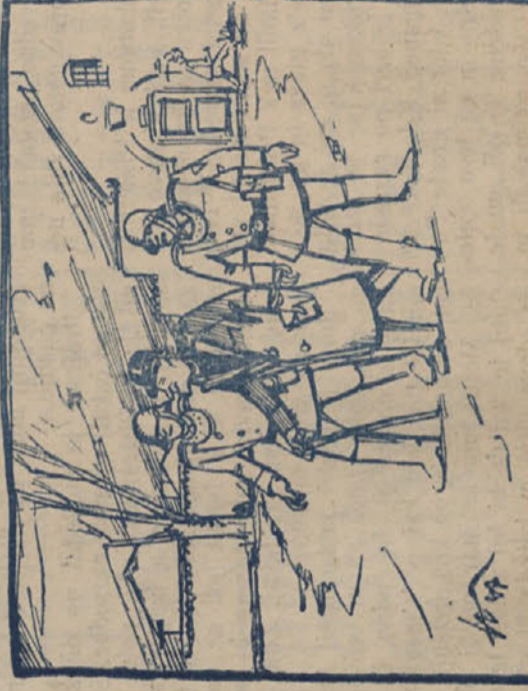
Po povesti Seliskarja
Ilustrira Albert Sisk

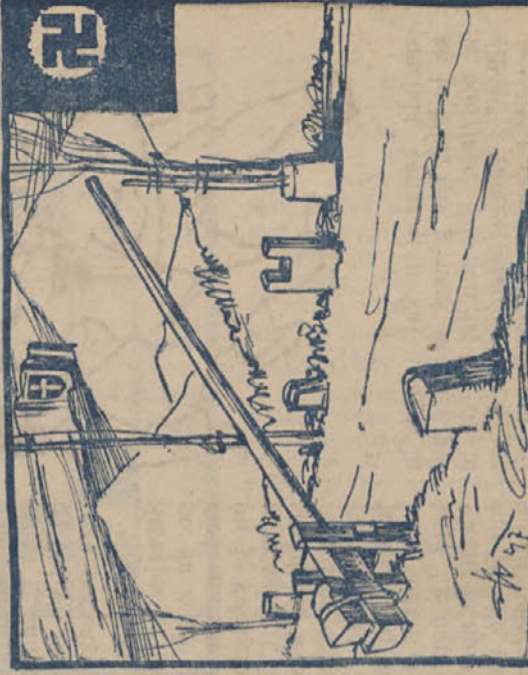
Nemški žandarji so gnali njegovo ljubljeno učiteljico in jo surovo sunili, ker se je ozirala nazaj proti vasi. »Kam vas peljejo?« je prestrašeno vzkliknil Pavle.

Stekel je k njej in jo prijel za roko. »Ne vem, menda v ječo,« je tiho dejala in ga stisnila k sebi. A policist jo je pahnil, da se je opotekla in ni se upala več ozreti.

Kmalu so njo sta, peljala dva druga policista župnika, ki je bil že star in upognjen. Bil je dober mož, nikomur ni storil zlega, vsem je pomagal, vendar so ga odpeljali.

Pol ure pod Kalom so postavili mejnike, ki so delili slovensko zemljo v dva dela. Na visokih drogih so vhirale zastave: tam je bila Italija, tostran pa velika Nemčija.

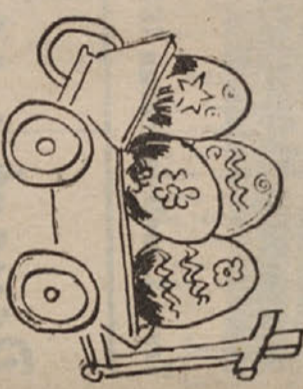

Fran Levstik

Najidihojca, listek tvoj sam priletel v dvor je moji Crke niso prelepe, Krivouslo se drže; sležka sem iz njih razbral, kakšen dar bi tebi dal. V roki imam zdaj pero, odgovorjam z njim tako: Kaj se nisi bolj učil? Vsega z vrhom bi dobil: konja z meda, nožek zlat, krivo sabljo, pečen gradl Ker premalo si mi znal zatorej sem ti poslal pisan ništrc, ki je tak, da ga nima zlepa vs. k. v sredi volel se mi zdi in ob kroju ga ni ni. Bodi priden, uč se, po péček ne smuži se, da ti kaj za pirhe dam, ki jih dvesto voz imam, dvesto voz in petdeset, kadar vuzem pride spel, svelli vuzem, velike dan, ki prazniš ga kristjan.

Najidihajci

Jože Pahor
38.
»Kdo pa bo vojak?« izprašuje Martin, tolče s petami skupaj, stiska roke k hlačam in vzdiguje glavo.
»Mi trije« pojasni Luc, potegne Vaneka in Stelana k sebi, vsakega na eno stran ter jima položi roke na rame. Maje se sem in tja, kinka z glavno poskušaja peti »Bratci veselji vsi«. Tudi Vanek in Stefan se začneta majati. Vsi trije motovljuje o krog gredice, avtomobili pa trobijo na vse pretege in zletajo mimo njih.
»Kakšni vojaki so to?« se pritožuje Martin.
»Sodobni«, pravi Luc in se opoteka.
»Bom pa še jaz«

LUC

nadaševanje

Stefanu in Vaneku se naposed posreči, da privzdigneta Luca, a komaj toliko, da sede. Luc nima nič moči, lomí se, mrda in spakuje, res ne pozna nikogar.
Avtomobili pa hočejo vse povoziti. Seve ko so jim vojaki zasedli cesto, dasi bi morali ostati na pločniku. Trobijo, da gre skozi ušesa.
»Orkafiksi!« se ujezi Debelinko. Gre v park, poišče kol in pritrdi nanj kos lepenke z napisom »Stoji! Vožnja prepovedana!« Kol čez ramo in hajdi — sem in tja — spel pred kavarno.
Stefan in Vanek ne opravita z Lucem nič več. Zvrnil se je spel znak in začel smrčati. Avtomobili se že zadevajo ob njegove stegnjene noge. Zadnji čas je, da primotovili Debelinko s svojim napisom. Kol zasadi v zemljo pri Lucovih nogah! Avtomobili poznajo predpise in se ravnavajo po njih. V velikih ovinkih dirkajo mimo Lucovih dolgih nog in se zadevajo ob Debelinko, ki kolvratí kar sredi med vozili.
»Tovarišica se vrača.« naznani Stefan, »Marjanov nos je že spel cel.«
»Skoda, pregodaj,« zastoka Luc in se vzdigne. Med avtomobili je zmeda, Debelinko drvi tovarišici naproti in ji pripoveduje, kako lepo so se igrali vojake.
»Niste plesali kola?« se čudi vodnica.
»Zakaj pa ne?«
»Še boljše, da ga nismo«, pravi Debelinko.
»Ga bom pa zdaj!« meni Luc, ki je vstal in se pretegnil. »Meni je res že dolg čas po njem.«
In res so ga plesali in ga ni bilo ne kraja ne konca.

In je tudi Debelinko povojni voljak. Zbije se za trojico, zapleta se in se pogovarja sam s seboj. Tako pride pred kavarno Fabris.
»Razgrajajmo!« svetuje Martin.
»Noter, noter gremo,« pravi Luc, se opoteče, spotakne in čolne na tla. Stefan in Vanek se zibljeta nad njim, hočeta mu pomagati, pa mu ne moreta prav, ker se opotekata zdaj na to, zdaj na drugo stran. Vmes se zapleta še Debelinko. Avtomobili imajo vedno več dela okoli štirih voljakov; trobijo in sopihajo na vse pretege. Kar povozili jih bodo.
»Doma sem, v vojašnici,« mirna Luc, »dajte mi mir, da bom spal!«
Leži, kakor je videl tistega dolgina pred nekaj tedni z glavo na pločniku pred kavarno, z nogami daleč na ulici.
»Vstani, pojdi z namni!« vabita Stefan in Vanek. Prigovarjata mu, se vsedeta v pesek in ga skušata vzdigniti. A sama nimata dovolj moči, telo jima kar tako pleše.
»Bratci — veselji — vsi...« poje med tem Debelinko in plahuta okrog z rokami, da se mu smejejo avtomobili. Ta in oni ga oponaša.

MARINČICIVO:

KAPPA

Kako zelo si je želel, da bi bil doma pri materi. Ona edina ga je razumela, samo njej se je lahko potožil in ona je vselej znala potolažiti njegovo bolno srce. Seže zdaj, ko je bil tako sam med tujim obrazi, je umel ceniti to in šele zdaj je vedel, kaj je mati. Nikoli se mu ni

kako? Ali naj pusti šolo in zbeži domov, da se mu bodo rogali Jakob, Franc in drugi sosedovi otroci, češ: »Glejte ga, ki je toliko silil v Ljubljano. Zdaj je že spel doma, faltran student!«
Takega zaključka si ni želel, pa če bi bil imel opravka z desetimi Severji. Racional je, koliko je še do Božiča. Tri tedne. Potrpel bo torej do počitnic. Takrat bo šel domov in z materjo se bosta porazgovorila. Vse ji bo potložil tako odkrito in zaupno, kakor ni storil še nikoli. Mati, ki ga je znala vedno potolažiti, mu bo tudi to pot prav gotovo vtila novega poguma.

smejala, kadar ji je kaj potložil, in ko je izlil, kar je imel na srcu, mu je bilo laže. Bilo mu je, kot da bi odložil z ramen težko breme, ki ga je težilo k tlom, in kot da so mu noge spet postale lahke in prožne. Tudi zdaj bi bil rad pred njo izlil svoje prepolno srce in se olajšal. Toda

Nekoč med odmorom je Piskernik Severjev prijatelj, vzel njegovo kapo, se z njo pokril in ga oponašal med smehom vsega razreda. V lvanu je vzkipele, da se ni mogel več premagovati. Planil je k Piskerniku, strgal mu kapo z glave in ga tako udaril po obrazu, da se mu je vtila kri iz nosa. Piskernik se je začel jokati. Ivan se je ozrl po razredu: »Kaj imate z mano? Kdo hoče še kaj? Le naprej, kdor si upa!« Pogledal je na desno in na levo. Čelo mu je bilo namršeno, iz oči mu je sijala odločnost. Vsi so molčali in ga začudeno gledali. Bilo je prvič, da se je zares postavil; in še kako se je postavil! Kai takega niso pri-

čakovali od njega, prav res da ne. Tisti, ki so mu bili prijatelji, so ga gledali s ponosom in navdušenjem. V tem je vstopil profesor. Zagledal je krvavi Piskernikov obraz.
»Zakaj si ga?«
»Zmertil me je s...«
»No, ali je to tako hudo?«
Ivan je za trenutek okleval. Vistem hipu je občutil, kakor da se je zgodilo v njem nekaj velikega. Imel je zavest, da je dozorrel iz otroka v mladeniča. Vsa plahost je na mah izginila. Čutil je, da ima prav. Kdo mu more kaj?
»Ne vem«, je odgovoril profesor. »Nočem biti poštar. Jaz pustim druge pri miru, pa naj še drugi mene pustijo.«
Profesor je pogledal po dijakih. Vsi so čakali njegove razsodbe. Stopil je k Piskerniku: »Ti, pojdi in se umij. V prihodnje se brigaj rajsi zase in pusti druge pri miru. In ti«, obrnil se je k Ivanu, »si ne smeš jemati pravice sam, čeprav bi imel prav. Zato sem jaz tukaj. Zdaj pa vsak na svoje mesto.«
Ivan je odšel lahko nosil kapo po mli volji, nihče ga ni več oponašal s poštarjem. In čudno, če bi mu bil tudi kdo kaj od njega rekel, ne zadelo bi ga kot prejšnje čase. Morda mu še mar ne bi bilo. Čutil je, kot da bi bil zrasel te dni za glavo višje in kot da bi gledal na svet preko glav svojih tovarišev.

Konec.

Narodna uganka

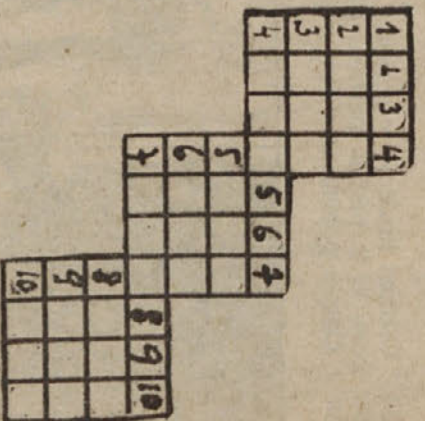
Oj šilo bodilo po svetu hodilo; ni pilo ni jelo, a vendar živelo, prelepo nam pelo.

UGANKA

Poznam rudarja — gore ustvarja.

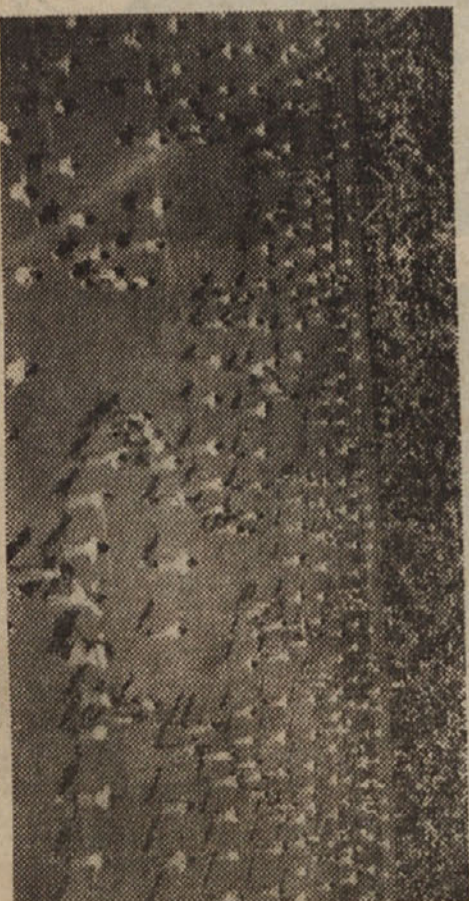
MLADI RISARJI!

Risbe, ki jih pošljete Mademu svetu, prevlecite s tušem, da bodo slike v listu lepše!

Vodoravno in navpično imajo besede isti pomen: 1. ženska ime, 2. reka v Črni gori, 3. skupina ptic, 4. polotok v Predni Aziji, 5. moško ime, 6. otok vulkanov v skupini Sundskih otokov, 7. razkroj z električno, 8. moško ime, 9. jutranji svet, 10. mesto v Romuniji.

PRVEGA MASA

DOKAZITE VSEMU SVETU, DA SE NASE VRSTE MNOZIJO IN RASTEJO!

„Partizan“ že drugič poražen

V petem kolu drugega dela jugoslovenskega nogometnega prvenstva je morala enajststotica Partizana vrniti obisk zagrebškemu Dinamu. Zagrebčani so lani v Beogradu trdno sklenili, da se bodo maščevali za takratni poraz. Za nedeljsko tekmo so se temeljito pripravili, kajti šlo je za prestiž zagrebškega nogometa. Enajststotica Dinama, močno podprta od 20.000 gledalcev, se je takoj po začetnem živžgu vrgla v napad. Vsi deli enajststotice so dali odlično igro, najboljši na terenu pa je bil srednji krilice Horvat, ki je onemogočil Partizanovo napadalno trojico. Usoda Partizana je bila odložena že v prvem polčasu, ki se je končal z rezultatom 2:0 za Dinamo. Drugi polčas pa se je končal neodločeno 2:2, tako da je bil končni rezultat 4:2 za Dinamo.

Tržačani so morali na vroča spitiška tla. Domača enajststotica Hajduka je morala odpreti vse ventile svojega znanja, da ji je uspelo premagati žilavo in borbeno tržaško enajststotico, ki jo na njeni poti spremlja velika smola.

Za presenečenje tega kola je poskrbel reški Kvarner, ki je sredi Beograda odvezel Metalec obe točki. Sarajevski Železničar je z lahkov odpravil Nafto, skopljska Pobjeda je pred svojim občinstvom morala napeti vse sile, da je odpravila enajststotico 14. oktobra, Budućnost iz Titovgrada pa je morala prodati kožo v Subotici.

Rezultati: Dinamo-Partizan 4:2; Hajduk-Lj. Ponziane 3:2; Kvarner-Metalec 1:0; Železničar-Nafta 3:0; Pobjeda-14. oktober 3:2; Spartak Budućnost 4:3; Rdeča zvezda-Lokomotiva (preložen).

Table with 2 columns: Team name and scores in multiple matches.

Polovičen uspeh Gaslinija

Za pokrajinsko nogometno prvenstvo so bile v nedeljo odigrane samo štiri tekme. Tržaška enajststotica Gaslinija je morala po vročem kostanju v Izolu in je le malo manjkalo, da si ni popolnoma opekla prstov. Domačini so do 15' pred koncem še vodili z 2:1 ter je le nepravilno prisojen kot pripomogel Tržačanom do izenačenja.

V Trstu je v dežju in blatu uspelo Montebellu odpraviti piransko moštvo. Rezultat bi bil lahko še večji, če bi tržaški napadalci, posebno v prvem delu, ne zgrešili nekaj sto odstotnih prilik za gol. Postojncanom je zadnje plasirana enajststotica Krmina naložila na domačem igrišču skoro pol ducata golov na grbo, furlanski derby Ronki-Gradiška pa je ostal neodločen.

Rezultati: Gaslini-Izola 2:2; Montebello-Piran 2:1; Krmin-Postojna 5:1; Ronki-Gradiška 1:1.

Tudi Čebulcu se je spotaknilo

Nihče ni pričakoval, da bo tudi Čebulec okusil bridkosti poraza. Kar pa se v nogometu mnogo kdaj zgodi, to je v nedeljo doletelo tudi enajststotico Čebulca, ki je morala, čeprav nerada, priznati premož Škednja II.

Rezultati okrožnega prvenstva so: Škednja II-Čebulec 2:0; Rolanese-Ponziana II 5:0; Acegat-Rauber 2:2; Costalunga-Sv. Marko 8:0; Tovarna strojev II-Pisoni 5:0; Opčine-Montebello II 1:1.

Italijansko prvenstvo

Juventus-Bari 1:0; Vicenza-Alessandria 4:2; Modena-Bologna 1:0; Sampdoria-Genova 3:2; Triestina-Napoli 3:0; Lazio-Livorno 3:0; Brescia-Roma 3:0; Milan-Atalanta 0:0; Fiorentina-Venezia 1:1.

Košarka za Morganov in Rauberjev pokal

Morganov pokal (moški): DSZ-Redivo 16:9; Školjeto-VOM 44:12; Roianese-Rauber 14:10; Barkovlje-Skedenj 24:22. Rauberjev pokal (ženske): Rinaldi II-Magdalena 5:5.

Udovič je zmagal na kolesarski dirki za „Spomladanski pokal“

V nedeljo je pri „Cedasu“ v Barkovljah startalo okoli 50 kolesarskih tekmovalcev za „Spomladanski pokal“. Vsi kolesarski asi so bili na startu. Na starterjev znak so med drugimi čakali tudi pokrajinski prvak v tekni s kolesi čez drn in strn Kuret Karel, vedno drugi Tisma Aleksander, očka Tomažič, nadi Olimpije brata Stefflongo in drugi. Čakal pa je tudi nedeljski zmagovalec plavalasi Udovič Stojan. Od starta do cilja so vodili ogorčeno borbo, ki jo je v zaključnem sprintu odločil Udovič Stojan v svojo korist. Vrstni red je naslednji: 1. Udovič Stojan, ki je prevozil 72 km v času 2 uri 4 minute; 2. Kravos Franc, za tri dolžine kolesa; 3. Cimeroni Josip (Reka); 4. Kete Branko (Opčine); 5. Tomažič Pino (TKZ); 6. Kuret Karel (TKZ); 7. Danielli Josip (Olimpija); 8. Cella Bruno (Reka).

Moštveni pokal si je osvojilo sportsko društvo Sv. Ivana.

Tek čez drn in strn

V nedeljo so tekmovali naši tekmovalci in tekmovalke v tekni čez drn in strn za prvenstvo Tržaškega ozemlja. Tudi tokrat jim ni bilo naklonjeno vreme. Moški so tekli na 4 km dolgi progi, ženske pa na 1 km. Med moškimi je zmagal, kakor je bilo predvideno, član kulturnega krožka Faidutti Umberto, ki nima konkurentov v svoji stroki. Odlično so se odrezali tudi svetokriški fantje, člani Vesne, ki so si osvojili moštveni pokal. Med ženskami je zmagala članica Partizana iz Bilj Silič Metoda, ki je v končnem spurtu prehitela Petranjevo Diano. Ekipni pokal pa so si priborile atletinje Sv. Vida.

REZULTATI. Moški: 1. Faidutti Umberto (Kraljič) v času 12.32.4; 2. Tessaer Peter (DSZ) v času 12.42.2; 3. Sedmak Marjan (Vesna) v času 13.19.1; 4. Bogatec Nino (Vesna); 5. Sedmak Lucijan (Vesna); 6. Josip Karel (Kraljič); 7. German Orlando (Sv. Ivan); 8. Košuta Franc (Vesna) itd.

Ženske: Silič Metoda (Partizan, Bilje) v času 3.15.2; 2. Pefrani Diana (Sv. Vid) v času 3.16.6; 3. Vertovec Jospina (škorklja); 4. Buronel Lucijana (Kraljič); 5. Vuk Laura (Gorica); 6. Francot Laura (Sv. Vid); 7. Tofano Lucijana (Sv. Vid) itd.

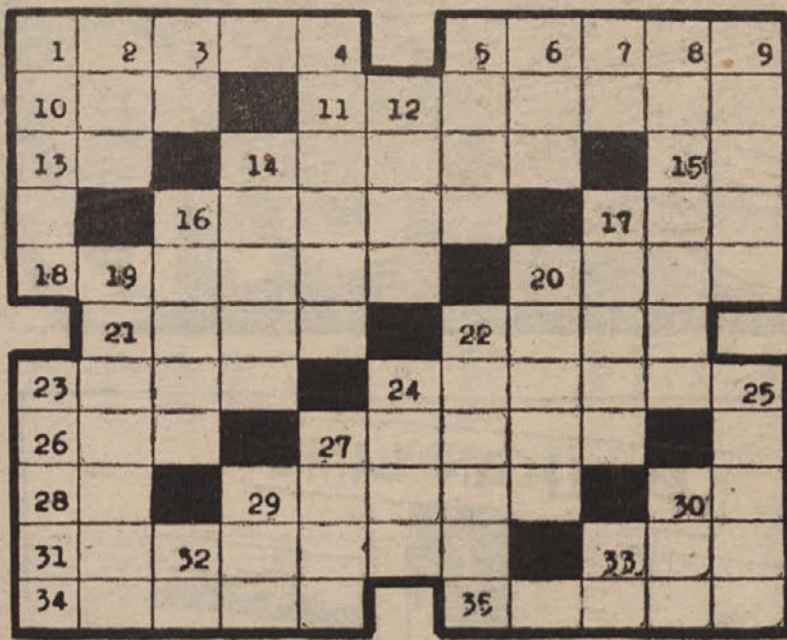
Tržaški košarkarji in košarkarice na Reki

Na Reki se je v četrtek 27. t. m. pričel medmestni turnir v košarki, na katerem sodelujejo moške in ženske reprezentance Beograda, Zagreba, Trsta, Ljubljane, Reke, Novega Sada, Titovgrada, Zrenjanina, Zadra, Splita itd. Tržačani in Tržačanke so že v prvih tekmah pokazali odlično igro ter jih vsi smatrajo za favorite. Njihovi najnevarnejši nasprotniki so reški košarkarji in košarkarice. Splošno mnenje je, da bo med njimi najhujša borba za osvojitve prvega mesta. Moška reprezentanca je sestavljena iz igralcev Cola, Tomažiča, Kraljiča, Rojana in Tovarne strojev, ženska pa iz igralk Rinaldija, Rediva, Tomažiča in Škednja. Pri ženski reprezentanci manjkata najboljši igralki Rinaldija Semola in Tegaciljeva, ki sta zaradi dela zadržani, vendar pa upamo, da bosta lahko nastopili v finalnih tekmah.

Dosedanji rezultati so: Moški: Novi Sad-Skoplje 16:10; Reka-Ljubljana 20:8; Zader-Partizan 19:10; Split-Titograd 22:21; Trst-Zagreb 18:15; Beograd-Zrenjanin 30:11; Zader-Titograd 27:8; Ljubljana-Skoplje 14:7; Split-Zader 15:12; Reka-Beograd 17:10; Trst-Partizan 19:10; Novi Sad-Zrenjanin 16:8.

Ženske: Trst-Zagreb 12:7; Beograd-Split 11:7; Reka-Ljubljana 18:7; Ljubljana-Noví Sad 6:4; Trst-Beograd 10:3.

Križanka

Vodoravno: 1. kraj blizu Trsta; 5. značilna lastnost; 10. veznik; 11. zavraten napad; 13. ton v solmizaciji; 14. zaslomba; 15. prislov; 16. padavina; 17. obžalovanje; 18. del sveta; 20. mesto ob Jadranu; 21. mesto ob Kvarneru; 22. vrh v Veliki Kapeli; 23. žensko ime; 24. poljedelec; 26. turški gospodar; 27. lapor; 28. predlog; 29. del sveta; 30. člen; 31. žensko ime; 33. osebni imek; 34. ranocelnik; 35. kraj blizu izvira Kolpe.

Navpično: 1. daljina; 2. žensko ime; 3. osebni zaimek; 4. pomota; 5. zbirka; 6. žensko ime; 7. predgorje; 8. žensko ime; 9. izpričevalo; 12. utežna enota; 14. omika; 16. dan v tednu; 17. otok v Sredozemskem morju; 19. vojna ladja; 20. rabota; 22. obrtnik; 23. hrvaški pesnik in pripovednik; 24. mamilo; 25. rudnijski delavec; 27. pogled; 29. kraj ob Adiži; 30. pritok Save; 32. venik; 33. predlog.

Sestavljalnica

A word construction puzzle table with letters arranged in a grid to form words.

Sestavi iz naznačenih likov prav tako velik pravokotnik, kjer boš v ravnih vrstah bral štiri Župančičeve verze. Opozarjamo, da mora imeti v novo nastalem pravokotniku vsak lik isto lego, kot jo ima sedaj. (Dva š in en č so brez strešic)

Ali veš ti vse to?

Preizkusite nekoliko svoje znanje! Ne glejte takoj odgovorov, ki so objavljeni spodaj, temveč skušajte odgovoriti sami. Zberite se v večjo družbo, eden naj spruše, drugi pa naj tekmujejo: kdo bo najbolj pravilno in najhitreje odgovoril.

- 1. Ako segrevate vodo, v drugi posodi pa alkohol — kaj bi prej zavrelo?
2. Kaj razumemo pod izrazom agrumi?
3. Kako se imenuje jelenova samica?
4. Argentina in Brazilija sta v Južni Ameriki, Katera je večja?
5. Odkod je ime Amerika?
6. Kateri cvetličji pravijo ponekod na Primorskem medenka, in kateri majnica?
7. Mislite si štiri kocke po en kubični decimeter! Prva bi bila železna, druga zlata, tretja srebrna in četrta svinjčna. Katera bi bila najtežja in katera najlažja?
8. Ali je že zelo dolgo, kar se je izvršil prvi polet preko Kanala in kdo ga je izvedel?
9. Prešeren, Levstik, Cankar — kdo izmed njih je učakal najvišjo starost?
10. Pravimo, da je zemlja okrogla. Torej je res prava krogla — kakor žoga?
11. Katera država ima rdečo zastavo z upodobljenim belim slonom?
12. Včasih slišimo izraz „Ahilova peta“. Kaj s tem označujemo?
13. Admiral — alj je to vedno

- naziv visokega mornariškega častnika?
14. Kateri evropski politik je od 1. 1918 naprej brez prestanka na najvišjih položajih državnih poslov?
15. Kdaj približno je živel Beethoven?
16. Ali je eden izmed največjih zavojevalcev vseh časov, Aleksander Veliki, dočkal visoko starost?
17. Čigava je opera „Boris Godunov“?
18. Kaj označujemo z besedo labirint in od kod jo poznamo?
19. Kdo je zmagal na zadnjem šahovskem turnirju za prvenstvo Sovjetske Zveze?
20. Alj sta bila Martin Luther in Slovenec Primož Trubar sodobnika?
21. V kateri okupacijski coni je nemško mesto Leipzig?
22. Kateri Primorec je jugoslovanski prvak v metu diska?
Odgovori:
1. Vrelišče vode je pri 100° C, alkohola pa pri 78°.
2. To je skupno ime za oranže, mandarine in limone.
3. Košuta.
4. Brazilija (8,5 milijona km²) je trikrat tolikšna kot Argentina (2 milijona 790.000 km²).
5. Po italijanskem pomorščaku v portugalski in španski službi, ki se je imenoval Amerigo Vespucci (1451-1512).
6. Medenka je narejs, majnica je pa španski bezeg. (Koliko lepše je domače ime!)
7. Najtežja bi bila kocka iz zlata (čez 10 kg), potem svinjčna (preko

Točna vremenska napoved

Pečenka, napoved, Kobanid, zlato, oznanilo, vezaj, najlepši, kletev, težava, merilo, planjava, okvir, motika, brstje, kolon, meter, pokoj, avtomobil, milo, palica, srebro, moder, Moskva, skala, opekarna, poletje, spomin, vztrajnost, pravica.

Vzemi iz vsake besede po dve zaporedni črki, iz zadnje pa tri in dobi boš nezmotljivo vremensko napoved za april.

Rešitev ugank št. 9

ZNAMENJE: Mogočen plamen iz davnine šviga, vekove preletel je koprne, in plamen naš se družil z njim, se dviga, in plamen naš pogumno dalje gre, ker neprekinjena drži veriga iz zarje v zarjo in od dne do dne...

TIČNICE IN PTIČI: Ptič št. 1 leti naravnost v svojo tičnico, št. 3 leti nad tičnico 5 v tičnico 2, ptič št. 3 obkroži po desni ptiča št. 4, ptič št. 4 zavije navzgor mimo tičnice št. 1, leti med tičnico št. 5 in ptičem št. 2 in zavije na levo k svoji tičnici in št. 5 leti med tičnico 4 in ptičem 3 v svojo hišico.

HISL — Silka kaže, kako razdelimo polje na štiri dele. Z manjšima deloma zamašimo izrez, nastal nad večjo hišo.

SIFIRIANA ANEKDOTA — Neke-mu slikarju so očitali, da počasi dela. „Vem“, jih je zavrnil, „toda jaz slikam za večnost.“

Reševalcem

Tov. Sitar Zmagoslav se silno veseli, da nas je „premagal“, to se pravi, da mu je prvič uspelo rešiti vse ugankne. No, mislimo, da se mu bodo še bolj razlezla usta, ko bo malo niže čital svoje ime na prvem mestu med izžebanci. Tov. Simoniču pa priporočamo ugankarskega potrpljenja, saj smo prepričani, da mu ga mnogo niti ni treba. Tovarišica Ziberna Jožica iz Merš pri Sežani naj se ojuanač in naj nam prihodnjih pošlje rešitve — vseh ugank. Kaj pa dela tov. Leban? Ali se njegova pisma izgube ali pa je mogoče opustil reševanje?

- Vsej naši ugankarski družini želimo vesele praznike, bistrega duha pri reševanju in sreče pri žrebanju! Izid žrebanja:
I. Sitar Zmagoslav, Batuje 06, p. Črniče (Ajdovščina).
II. Misković Štefan, Piran
III. Štepančič Mira, Zagreb, Gundoličeva 17a

- 11 kg), nato srebrna (čez 10 kg) in končno železna (skoraj 8 kg).
3. To je bilo 1. 1909. in prvi je poletel čez Kanal Francoz Louis Bleriot.
9. Star ni postal nobeden. Prešeren je živel ne celih 49 let, Levstik 56, Cankar pa 42 let.
10. Ne, temveč je ob tečajih nekoliko sploščena, torej bolj podobna jabolku.
11. Siam.
12. Grškega junaka Ahila je njegova mati ob rojstvu pomočila v neko vodo, da je postal neranjljiv. Edino peto, za katero ga je držala, je ostala ranljiva. „Ahilova peta“ je torej isto kot „šibka točka“.
13. Ne, tudi nek velik metulj se tako imenuje.
14. Dr. Edvard Beneš, ki je bil po vojni neprestano češkoslovaški zunanji minister, dokler ni postal predsednik republike, kar je še danes.
15. Bil je sodobnik Napoleona; rojen 1770, umrl 1827. Napoleon pa 1769-1821.
16. Ne, umrl je že s 35 leti (886-323 pr. Kr.).
17. Ruskega skladatelja Musorgskega.
18. Postopje, polno hodnikov, v katerih se človek izgubi. Znan je bil v starem veku kreški labirint, po pripovedki Dedalovo delo.
19. Keres.
20. Skoraj prvi je živel 1486 do 1546, drugi pa od 1505 do 1586.
21. V Sovjetski.
23. Danilo Žerjav, član beogradskega „Partizana“.

Kupon št. 12

za nagradno tekmovanje Ljudskega tednika

Velikonočna

Nič potjce, nič pršuta, komaj da bo „pastašuta.“ Pas zadrigne za tri luknje na kvartin terana smukne, zviije črno cigareto, pljune vstran in de: Prokleta! Kdaj se bo vse to končalo, kdaj se bo živetj dalo, kdaj bom, delavec, dosegel, da bom v posteljo sit legel? 'A na to se mož zasmeje; „Saj že boljši veter veje! Kmalu lepše bo na svetu — meni — delavcu in kmetu!“

Pozor!

Dragi Tržačani! Veljka noč je tu in te dni boste sekali jajca. Pri tem opravilu pa bodite zelo previdni, kajti je sedaj tako, da naletiš že povsod na čerina in nj izključeno, da jih bo najti nekaj tudi v velikonočnih jajcih. Kdor ga najde, naj ga lepo odda na prvo policijsko postajo, ker bo sicer nastala zmeda, ko bodo po praznikih štelj čerine in bi bila za Trst huda nesreča, če bi katerega zmanjkalo.

Teško velikonočno breme

Velikonočni recept

Kdor nima denarja, naj od četrta pa do nedelje hodj od izložbe do izložbe in naj krepko misli na razstavljene nedosegljive dobrote. Nato naj v soboto zvečer vzame krepko uspavalno sredstvo, nai leže v posteljo in krepko zaspi. In sanjalo se mu bo čez praznike o poticah, cenenih pršutih in z užitkom bo prestal velikonočne dneve.

Darila

Amerikanska kokoš je prinesla nekaj velikonočnih jajc za svoje ljubljence. Prvo je poslala Turčiji, ki je stala ves čas vojne tako lepo ob strani (Nemčije namreč!), drugo pa Grčiji, ki je zelo veliko žrtvovala za fašizem (po vojni namreč!). Smrdeče, gnilo jajce je poslala amerikanska putka tudi Kitajski, ker ve, da so Kitajcem gnila jajca priznana

Velikodušen velikonočni poklon

Zavezniki so se izkazali zelo velikodušni napram svoji miljenki Italiji in ji nameravajo za velikonočni poklon prepustiti v popolno oskrbo vse fašistične begunce, ki so se zatekli v deželo sonca. Italijansko vlado je radodarnost zaveznikov baje zelo pretresla in ne ve, kako bi se jim primerno zahvaljila za dobroto.

Amerikanski petelin

je z nemško kokošjo

ustvaril svetu

novo jajce

POPLAH NA LUNI

Pred dnevi objavljena vest nekega ameriškega učenjaka, ki trdi, da bo čez 60 let mogoče priti z zemlje na luno, je med tukajšnjim prebivalstvom povzročila velikanski poplah. Vsi časopisi na lunj so prinesli uvodne članke z naslovom: „Čez 60 let bomo kolonija!“ pretežna večina prebivalcev lune je že pričela pospravljati svoje stvari in se namerava-

la preseliti na višje ležeča nebesna telesa. V zadnjem trenutku pa je šinila nekemu poznavalcu razmer zemlje v glavo rešilna misel. Odločil se je telefonirati Anglo-amerikancem, da na luni ni petroleja in da je prepričan, da je s tem vsaka nevarnost zasedbe lune izključena. Naivni možakar pozna zapadnjake seveda le na veliko razdaljo.

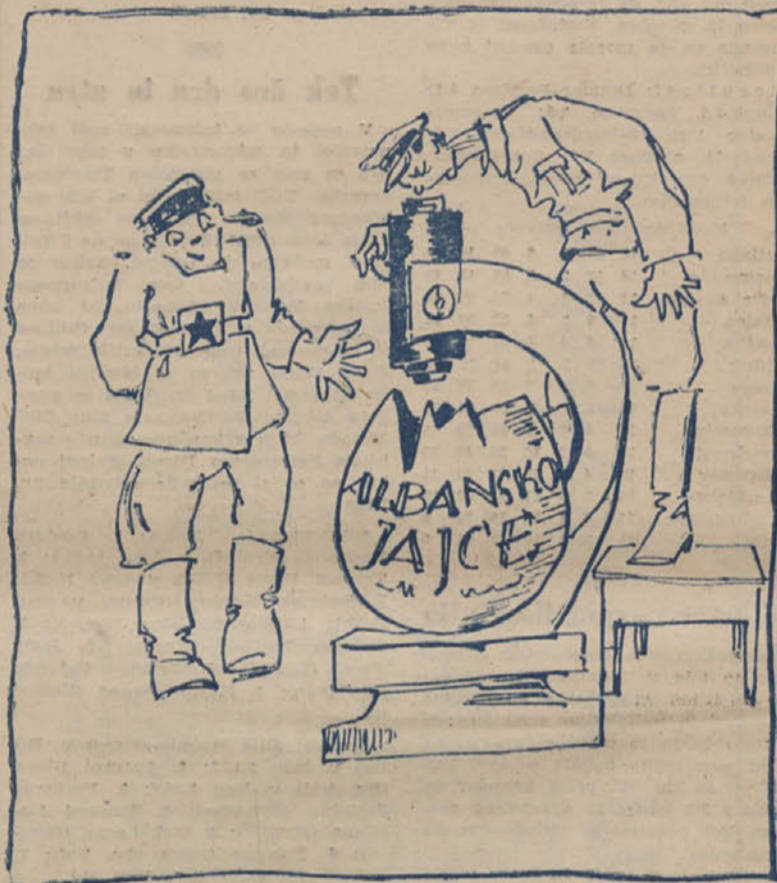

Ob priliki

postavljanja babilonskega stolpa je bog ljudem zmešal jezike. Če bi se tedaj to ne zgodilo, bi škof Santin nikoli ne imel prilike preganjati slovensko govoreče duhovnike.

V šoli

Katehet: Kdo ve, zakaj je Judež izdal Gospoda za trideset srebrnikov? Špekulantov sinček: Inlacije se je bal, pa ni hotel sprejeti papirnatega denarja.

Mož z vzhoda: „Gospod z zapada bi rad našel dlako v tem jajcu.“

Kokoš, ki več ne nese Za Veliko noč

Ker bi ZVU na vsak način rada za praznike nekaj nakazala za priboljšek tržaškemu prebivalstvu je baje padel predlog, da bi na nakaznice delili na vsako osebo en liter morske vode. Predlog je bil z navdušenjem sprejet, le glede cene se še niso odgovorni krogi sporazumeli.

Grški otoki

Otoke Eros, Rodos, Kalimos in Kos, ki bodo na podlagi mirovne pogodbe z Italijo vrnjeni Grčiji, so že zasedle prve skupine grškega orožništva. Čim bodo s teh otokov grški partizani pregnali novodošle orožnike, bodo ti otoki po dolgih letih spet svobodno dihali.

S konference

A: Kdaj se Marshall in Bevin na konferenci strinjata?
B: Kadar je treba Molotovu oporekati.

Pojasnilo

Ker se širijo domneve, da so bili tisti, ki so križali Kristusa, fašisti (kar bi ne bilo prav nič čudnega, saj se na svetu tako vse ponavlja), je prav, da resnici na ljubo to domnevo osvežimo. Zgodovina namreč to možnost izključuje, kajti znano je, da so dali tedaj mučitelji umirajočemu piti jesih. Če bi bili fašisti, bi mu vsekakor postregli z ricinovim oljem.